

Saarde valla üldplaneeringu
kooskõlastamisel ja arvamusel
andmisel laekunud
ettepanekud ja Saarde valla
seisukohad esitatule

SISUKORD

Üldist.....	3
1. Eesti Erametsaliit (registreeritud 09.11.2023, kiri nr 7-1/1-83).....	4
2. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (20.11.2023 nr 16-6/18-3061-008, registreeritud 21.11.2023, nr 7-7/1665-1).....	4
3. Heiki Ärm (ettepaneku kiri nr 7-7/1776, registreeritud 22.11.2023).....	5
4. Maa-amet (23.11.2023 nr 6-3/23/15759-2, registreeritud 23.11.2023 nr 7-7/1665-2).....	5
5. Transpordiamet (24.11.2023 nr 7.2-1/23/22862-2, registreeritud 24.11.2023 nr 7-7/1665-3).....	10
6. Põhja-Sakala Vallavolikogu (23.11.2023 otsus nr 181, registreeritud 24.11.2023 nr 7-7/1665-4).....	11
7. Päästeamet (29.11.2023 kiri nr 7.2-3.4/7249-2, registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-5).....	11
8. Põllumajandus- ja Toiduamet (29.11.2023 nr 6.2-6/9622-1, registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-6).....	14
9. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakond (pikendamine registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-7, arvamus).....	14
9. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi riigivara osakond (30.11.2023 nr 14-3/3179-3/9622-1, registreeritud 30.11.2023 nr 7-7/1665-8).....	19
10. Utilitas Wind (ettepaneku kiri 7-1/1-84, registreeritud 30.11.2023).....	21
11. Rail Baltic Estonia OÜ (pikendamine 30.11.2023 nr 7-1/1-85, arvamuse andmine 04.12.2023 kiri nr KV2023-293, registreeritud 04.12.2023 nr 7-1/1-90).....	33
12. Riigimetsa Majandamise Keskus (30.11.2023 nr 3-1.1/2021/6803, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-86).....	34
13. Osühing Vasperg (kiri 30.11.2023, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-87).....	36
14. Sunly AS (kiri 01.12.2023, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-88).....	37
15. Keskkonnaamet (01.12.2023 nr 6-5/23/22096-2, registreeritud 01.12.2023 nr 7-7/1665-10).....	42
16. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (01.12.2023 kiri nr 4-4/23/5491-2, registreeritud 01.12.2023 nr 7-7/1665-11).....	51
17. Väino Lill (kiri 01.12.2023, registreeritud 04.12.2023 nr 7-1/1-89).....	51
18. Muinsuskaitseamet (kiri 30.11.2023, registreeritud....).....	52
19. Kaitseministeerium (kiri 5.02.2024).....	52
20. Kliimaministeerium (vastamise tähtaega pikendav kiri 01.12.2023 ja 5.01.1014, kooskõlastav kiri 22.02.2024).....	53

Üldist

Alljärgnevalt on esitatud koondülevaatenä üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) eelnõu kohta esitatud kooskõlastused ja arvamused. Sisse tulnud kirjad on kättesaadavad valla dokumendiregistris.

Saarde vald esitas üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamiseks PlanS § 76 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitatakse § 76 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest esitada üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta arvamust.

Kooskõlastajatest ei vastanud: Pärnu linn, Häädemeeste vald, Mulgi vald, Terviseamet, Politsei ja Piirivalveamet, Kaitseministeerium, Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium. Vastavalt PlanS § 85 lõikele 2 luges Saarde vald üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks.

Saarde valla seisukohtade selgitamisel on kasutatud tabelites järgmisi lühendeid:

ÜP – Üldplaneering

MPL - Maakonnaplaneering

DP – Detailplaneering

SK – Seletuskiri

KSH – Keskkonnamõju strateegiline hindamine

KMH - Keskkonnamõju hindamine

VTK – väljatöötamise kavatsus

RV – Roheline võrgustik

Ptk - Peatükk

PlanS – Planeerimisseadus

MS – Metsaseadus

MPS – Maapõueseadus

KeA – Keskkonnaamet

RB – Rail Baltic raudtee

1. Eesti Erametsaliit (registreeritud 09.11.2023, kiri nr 7-1/1-83)

Arvamuse andja

<u>Ettepaneku sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>MS 23¹ sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele.</p> <p>Eeltoodust tuleneb, et Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine MS § 23¹ alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist.</p> <p>Kokkuvõttes palume mistahes piirangute seadmisel kaaluda, kas avalikes huvides on intensiivsete piirangute kehtestamine, mis on sisuliselt võrdsustatavad omandi võõrandamisena. Eeskätt tuleks sundvalduse seadmist kaaluda lageraie välistamisel.</p>	<p>Võetud teadmiseks. Samas märgime, et üldplaneeringut on Keskkonnaameti ettepanekul täiendatud soovituslike tingimustega, mida tuleks järgida rohelise võrgustiku ja majandatava metsa kattumisel.</p>

2. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (20.11.2023 nr 16-6/18-3061-008, registreeritud 21.11.2023, nr 7-7/1665-1)

Kooskõlastaja

<u>Ettepaneku sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>TTJA kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise eelnõu järgmise märkusega: Palume muuta üldplaneeringu seletuskirja leheküljel 61 asuvat tingimust raudtee lähedusse kõrgete rajatiste planeerimise kohta järgnevalt: "Raudtee lähedusse kõrgete rajatiste (nt tuulik, sidemast) kavandamisel tuleb need raudtee kaitsevööndi (raudtee kaitsevöönd ulatub 30m kaugusele rööpme teljest) servast paigutada vähemalt rajatise tipukõrguse kaugusele."</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata, kuna raudtee lähedusse tuuleenergeetika alasid ei ole planeeritud. Tuuleenergeetika alad paiknevad valla idaosas.</p>

3. Heiki Ärm (ettepaneku kiri nr 7-7/1776, registreeritud 22.11.2023)

Arvamuse andja

Ettepaneku sisu:	Seisukoht:
<p>Koostatavas Saarde valla uues üldplaneeringus on väärtusliku põllumaana (ID 23623 ja ID23650) märgitud mulle kuuluvad maaüksused: Tiksi (78201:001:0038); Ees-Tiksi (78201:001:0254); Taga-Tiksi (78201:001:0102); Väike-Tiksi (78201:001:0039); Vahenurme (78201:001:0182). Soovin , et neid maaüksusi ei käsitletaks kui väärtuslikku põllumaad kuna kasutan neid metsakasvatustikul eesmärgil.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>

4. Maa-amet (23.11.2023 nr 6-3/23/15759-2, registreeritud 23.11.2023 nr 7-7/1665-2)

Kooskõlastaja

Ettepaneku sisu:	Seisukoht:
<p>1. Joonise Maakasutusplaan kohaselt kattuvad maardlad põllu- ja metsamajanduse maa-ala juhtotstarbega. Seletuskirja peatükis 4.15. PÕLLU- JA METSA MAA-ALA (MP JA MM) on märgitud (tsiteerin): „Põllumaa on põllumajanduslikuks tootmiseks kavandatud ning metsamaa metsaga kaetud maa või metsamajandusliku potentsiaaliga maa“. Sama peatüki kasutus- ja ehitustingimuste all on märgitud (tsiteerin): „rakendada maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid“, mille täpsustuseks on toodud teiste hulgas, et säilitada tuleks maastikule iseloomulikke vorme (põllusaared, metsasiilud, selgelt eristuv puude rida). Lisaks on märgitud (tsiteerin): „Väärtuslikel põllu-majandusmaadel jätkata põllumajanduslikku tegevust (vt ptk 5.2.3)“. Lisaks on lubatud rajada üksik- või kaksikelamu (koos abihoonetega) hajaasustuse põhimõttel ning ühiskondlike ja puhkeotstarbelisi hooneid ja rajatisi. Märgive, et maavara kaevandamiseks on tarvis maavara kattev taimestik ja pinnasekihid eemaldada koos kõigi sellele jäävate elementidega. a. Palume seletuskirja täpsustada selliselt,</p>	<p>Ettepanekutega arvestatakse osaliselt, ptk 4.15 lisatakse p 11 järgmises sõnastuses: <i>11. maardlatega kattuvatel aladel: 11.1. kuhu on antud kaevandamisluba, on maastikule iseloomulike vormide ja taimestiku eemaldamine lubatud; 11.2. on ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga hoonete ja rajatiste ehitamine võimalik vaid peale maavara ammendumist, kui ei ole saadud maapõueseaduse alusel muu sisuga kooskõlastust või luba. Üldplaneeringuga vastavat luba ei ole antud.</i></p>

<p>et maardla alal asuvaid maastikule iseloomulikke vorme ja taimestikku tuleb võimalusel säilitada või märkida, et maardlatega kattuvatel aladel, kuhu on antud või taotletakse kaevandamisluba, on maastikule iseloomulike vormide ja taimestiku eemaldamine lubatud. b. Lisaks palume märkida, et üldplaneeringuga määratud ehitusõigus ei kehti aladel, kus seda ei luba muu õigusakt või lisada seletuskirja, et: „Maardlatega kattuvatel aladel on ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga hoonete ja rajatiste ehitamine võimalik vaid peale maavara ammendumist, kui ei ole saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastust või luba. Üldplaneeringuga vastavat luba ei ole antud“. Hetkel halvendab seletuskirja sõnastus maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ja üldplaneering on seega vastuolus MaaPS §-ga 14.</p>	<p>Lisaks selgitame, et maastikule iseloomulike vormide ja taimestiku eemaldamise lubamine aladel, kus alles kaevandamisluba taotletakse, ei ole põhjendatud. Kaevandamise loa taotlemine ei kindlusta veel selle saamist, mistõttu nimetatud tegevused taotletavatel aladel oleks ennatlikud.</p>
<p>2. Seletuskirja peatükis 4.16. MÄETÖÖSTUSE (TM) JA TURBATÖÖSTUSE (TR) MAA-ALA on kasutus- ja ehitustingimuste all kirjeldatud (tsiteerin): „maardlate kasutuselevõtul võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel, roheline võrgustiku aladel, väärtuslikel põllumajandusmaadel ja puhkeotstarbeliselt metsaaladel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine vältimatult vajalik, tuleb rakendada meetmeid, et kaasnevad mõjud oleksid leevendatud ja minimaalsed;“ ja „kaevandamisel hinnata ja leevendada transpordiga kaasnevaid mõjusid;“. Palume seletuskirjas täpsustada, et leevendavaid meetmeid on vajalik rakendada vastavalt vajadusele, kui kaevandamisega kaasnevad mõjud ületavad õigusaktide kohaseid norme. Kaevandamisega kaasneb paratamatult mõju olemasolevale olukorrale ja igasuguse mõju leevendamine ei ole võimalik ega asjakohane.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, ptk 4.16 p 2 sõnastust täpsustatakse.</p>

3. Seletuskirja peatükis 4.16. MÄETÖÖSTUSE (TM) JA TURBATÖÖSTUSE (TR) MAA-ALA on kasutus- ja ehitustingimuste all kirjeldatud (tsiteerin): „visuaalsete mõjude ja häiringute vältimiseks ei ole lubatud uute karjäärade avamine (uue maardla arvele võtmisel) Kilingi-Nõmme linna tiheasustusega alale lähemale kui 400 m;“ ning „kuna asustatud alade lähedal võib maavara kaevandamine olla problemaatiline (tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele), tuleb eelistada sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest“.

Vastavad nõuded ei tulene ühestki õigusaktist. MaaPS § 50 lõike 10 kohaselt, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub elamule lähemal kui 100 meetrit, tuleb kaevandamisloa taotlusele lisada selle kinnistu omaniku, sealhulgas hoonestusõiguse, korteriomandi või korterihoonestusõiguse omaniku, või maareformi seaduse § 31 lõikes 2 nimetatud maal asuva elamu omaniku nõusolek. Hoonestusõiguse alusel ehitatud elamu 3 puhul tuleb esitada nii hoonestusõiguse või korterihoonestus-õiguse kui ka selle kinnisasja omaniku nõusolek, millel elamu asub. Palume seletuskirjas lähtuda MaaPS § 50 lõikest 10 ja mitte seada maavara kaevandamisele piiranguid, mis ei tulene ühestki õigusaktist. Suurema vahemaa kui 100 m elamutest või umbmäärase „eemal“ nõudmine on vastuolus MaaPS §-ga 14, kuna piirab maavara kaevandamise võimalusi võrreldes olemasoleva olukorraga ning halvendab juurdepääsu maavarale.

Jääme eriarvamuse juurde. KOV pädevusse kuulub kohaliku tasandi ruumiline planeerimine (nn planeerimisautonoomia):

„Planeerimisautonoomia või planeerimisvõim kui kohaliku omavalitsuse üksuse õigus otsustada, kas ja millisel viisil lahendada ruumilise planeerimise küsimusi oma territooriumil, on hõlmatud kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigusega ja kuulub PS § 154 lõike 1 kaitsealasse.“ ([5-21-18](#), p 23).

Oleme seisukohal, et KOV-l on õigus seada kaevandamiseks lisatingimusi, mis kaitsevad elanike huve enam kui seaduses sätestatud miinimumnõue:

„kauakestev tugev soovimatu heli võib mõjutada inimese psühholoogilist heaolu ja selle kaudu tervist ning müra mõju isikule on individuaalne, sõltudes mh kuulumistajust, tervislikust seisundist, ümbritsevast keskkonnast ja teistest teguritest. PlanS v.r § 4 lg 2 p 2 kohaselt tuleb planeeringu koostamisel tagada avalike huvide ja väärtuste ning huvitatud isikute huvide tasakaalustatud arvestamine. Seejuures ei tule lähtuda üksnes õigusnormidega seatud piiridest, vaid leida optimaalne tasakaal kõigi puudutatud isikute huvide vahel.“ (vt RKHKo [3-3-1-88-15](#), p 25).

<p>4. Seletuskirja peatükis 4.16. MÄETÖÖSTUSE (TM) JA TURBATÖÖSTUSE (TR) MAA-ALA on kasutus- ja ehitustingimuste all kirjeldatud (tsiteerin): „maavara I kategooria ja II kategooria aladele või nende vahetusse lähedusse ei tohi planeerida tegevusi, mis välistavad edaspidi seal kaevandamise (nt planeerida uusi elamu alasid)“. Täpsustame, et kategooriatesse on jaotatud maardlad, mitte maavarad ning seejuures ei ole kõik maardlad kategooriatesse jaotatud. Vastav nõue ei kehti seega kõigi vallas asuvate maardlate osas, vaid ainult Pärnu maakonnaplaneeringus kajastatud maardlate osas. Palume täpsustada. Täiendavalt palume lisada üldplaneeringu seletuskirja viite, et edaspidi tuleb arvestada Pärnu maakonna maavarade teemaplaneeringu lahendusega, kui see kehtestatakse.</p>	<p>Ettepanekutega arvestatakse, pkt 4.16 täiendatakse.</p>
<p>5. Seletuskirja peatükis 5.2.1. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID on kirjeldatud (tsiteerin): „Vangu liivakarjääri maaüksusele (71201:001:0449) väljastas Keskkonnaamet 2019. aastal kaevandamiseks loa ja otsustas keskkonnamõju mitte hinnata, kuna kavandatava tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju. 2020. aastal on liivakarjääriks planeeritud maa-ala põhjaosas inventeeritud vääriselupaik (VEP) nr 207727 ning VEPiga sarnastes piirides kaitsealuste liikide tamarisk-kariksammal (<i>Frullania tamarisci</i>) (II kaitsekategooria) ja sulgjas õhik (<i>Nekcera pennata</i>) (III kaitsekategooria) kasvukohad. Kuna maa-alal kaevandamisega kaasneb konflikt seal registreeritud VEP-iga ja kaitsealuste liikide kasvukohaga, on ebasoodsa mõju välistamiseks perspektiivsest mäetööstuse maa-alast VEP-iks inventeeritud ala välja jäetud“. KSH aruande eelnõus lk 44 on tehtud ettepanek jätta liivakarjääriks kavandatud alast välja seal inventeeritud vääriselupaik. Joonisel Maakasutusplaan on kogu Vangu liivakarjääri (loa nr L.MK/331177; loa omaja Osühing Eesti Killustik; luba kehtib kuni 19.12.2034) mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiresse märgitud mäetööstuse maa-ala. Keskkonnaamet on Maa-ametile edastatud kirjas 29.09.2023 nr DM-125488-5 märkinud, et uutest liikide leiuandmetest lähtuvalt tuleb hinnata edasise kaevandamise ja karjäärivee ärajuhtimise mõjusid liikidele, seega palus Keskkonna-amet esitada loa omajal eksperthinnang selgitamaks välja võimalikud mõjud ja leevendusmeetmed. Kuni ekspert-hinnang ja/või Keskkonnaamet ei ole kinnitanud vajadust mäeeraldise ja selle teenindusmaa piire muuta, siis palume seletuskirjas kajastada sarnaselt joonisele Maakasutus-plaan, et mäetööstuse maa-ala on määratud kogu Vangu liivakarjääri mäeeraldise ja selle teenindusmaa ulatuses.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. Kuna luba kehtib, jääb maakasutusplaanile mäeeraldise ja selle teenindusmaa piires mäetööstuse maa-ala. SK sõnastust täpsustatakse järgmiselt: <i>Vangu liivakarjääri maaüksusele (71201:001:0449) väljastas Keskkonnaamet 2019. aastal kaevandamiseks loa ja otsustas keskkonnamõju mitte hinnata, kuna kavandatava tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju. 2020. aastal on liivakarjääriks planeeritud maa-ala põhjaosas inventeeritud vääriselupaik (VEP) nr 207727 ning VEPiga sarnastes piirides kaitsealuste liikide tamarisk-kariksammal (<i>Frullania tamarisci</i>) (II kaitsekategooria) ja sulgjas õhik (<i>Nekcera pennata</i>) (III kaitsekategooria) kasvukohad. Uutest liikide leiuandmetest lähtuvalt tuleb loa omajal esitada eksperthinnang, millega hinnata edasise kaevandamise ja</i></p>

	<p><i>karjäärivee ärajuhtimise mõjusid liikidele ning selgitada välja võimalikud mõjud ja leevendusmeetmed. Kuna tegemist on kehtiva kaevandamisloaga (luba kehtib kuni 19.12.2034) ja kuni eksperthinnangu tulemusena ei ole kinnitanud vajadust mäeeraldise ja selle teenindusmaa piire muuta, on maa-alal maakasutusplaani määratud mäetööstuse maa-alaks.</i></p>
<p>6. Joonise Maakasutusplaan kohaselt asuvad maardlad väärtuslikul põllumajandusmaal. Seletuskirja peatükis 5.2.3. VÄÄRTUSLIK PÕLLUMAJANDUSMAA on väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise tingimuste all märgitud (tsiteerin): „vältida kaevandamistegevust. Juhul, kui kaevandamine on vältimatult vajalik, rakendada meetmeid, et kaasnevad mõjud oleksid leevendatud ja minimaalsed;“. Palume üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil täpsustada lauset järgnevalt: „ võimalusel vältida kaevandamistegevust. Juhul, kui kaevandamine on vältimatult vajalik, rakendada vajadusel meetmeid, et kaasnevad mõjud oleksid leevendatud ja minimaalsed;“. Lisaks palume selguse eesmärgil täpsustada tingimust (tsiteerin): „väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada uue ehitise või olemasolevat laiendada, kui enne üldplaneeringuga väärtusliku põllumajandusmaa massiivi määramist on maa-alale kehtestatud detailplaneering“, et kui maa-alal kehtestatud detailplaneering ehitamist konkreetsele alale lubab, mitte lihtsalt kehtiva detailplaneeringu olemasolu. Igasuguse detailplaneeringu eksisteerimisel ehitamise lubamine väärtuslikule põllumajandusmaale, mis kattuvad maardlatega, on vastuolus MaaPS §-ga 14, kuna halvendab juurdepääsu maavarale.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. Ptk 5.2.3. p 4 ja 7 täpsustatakse.</p>

Maa-amet kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu lahenduse tingimusel, et planeeringumaterjale täpsustatakse vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmisel halveneb maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14. Maavarale juurdepääs halveneb, kui üldplaneeringuga seatakse maardlate aladele kaevandamist piiravaid tingimusi, mille järgi toimides pole võimalik maavara kaevandada, näiteks kui kaevandamine muutub piiravate tingimuste tõttu märkimisväärselt keerulisemaks võrreldes olemasoleva olukorraga.

Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada üldplaneering peale täpsustuste tegemist ja enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile.

Reformimata riigimaade ja maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

5. Transpordiamet (24.11.2023 nr 7.2-1/23/22862-2, registreeritud 24.11.2023 nr 7-7/1665-3)

Kooskõlastaja

Ettepaneku sisu:	Seisukoht:
<p>Planeering vastab meie 11.10.2019 kirjaga nr 15-2/18/52719-4 esitatud seisukohtadele. Võttes aluseks planeerimisseaduse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame Saarde valla üldplaneeringu. Üldplaneeringu seletuskirja järgi määratakse kergliiklustee täpne paiknemine ja ruumivajadus (nt teepool; täpne, loogiline ja vajadustest lähtuv algus- ja lõpp-punkt, tee/tänavaga ületuskohad, paiknemine maaüksusel vms) liigilt täpsema planeeringu või projektiga. Märgime, et Tali külla, riigitee nr 19301 äärde kavandatud kergliiklustee jääb visuaalselt teepoolle, kus ei asu tõmbepunktid ega enamus perspektiivsetest kasutajatest. Kavandatava kergliiklustee leppemärk on sobilik näidata riigitee teljele või pigem riigitee nr 19301 riigitee lõunaküljele, kuhu kergliiklustee rajamine on meie hinnangul sobilikum. Tee teljele märgitud kergliiklusteed annaksid osapooltele neutraalse ja seletuskirja toetava ettekujutuse, kuna meie kogemuste põhjal tõlgendavad riigiteega külgnevad maaomanikud, kellele kergliiklustee projekteerimine tema maale ja/või privaatsesse ruumi ei meeldi, üldplaneeringu kaardimaterjali enda kasuks.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, kergliiklustee asukoht planeeritakse teest lõunaküljel.</p> <p>Riigitee kaitsevööndi andmed edastatakse digitaalselt Transpordiametile pärast ÜP kehtestamist.</p>

<p>Nõustume riigitee nr 19303 Jäärja-Tali km 16,90-17,50 kaitsevööndi vähendamiseks 10 meetrini teekatte servast. Teekaitsevööndi vähendamine on põhjendatud, kuna tegemist on väljakujunenud ehitusjoonega, kus elamud jäävad 7-15 m kaugusele riigiteest. Peale planeeringu kehtestamist palume esitada meile riigitee kaitsevööndide andmed digitaalsel (.dwg vms) kujul. Oleme kitsendusega ehitise omanikuna kohustatud ehitusseadustiku § 70 lõike 7 alusel edastama need andmed lisainfoga varustatult Maa-ametile kitsenduste kaardi uuendamiseks..</p>	
---	--

6. Põhja-Sakala Vallavolikogu (23.11.2023 otsus nr 181, registreeritud 24.11.2023 nr 7-7/1665-4)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
Kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.	-

7. Päästeamet (29.11.2023 kiri nr 7.2-3.4/7249-2, registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-5)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>Päästeseaduse § 5 lg 1 p 7 alusel keeldub Päästeameti Lääne päästekeskus kooskõlastuse andmisest Hendrikson ja KO poolt koostatud november 2021 Pärnu maakond, Saarde vald maa-ala üldplaneeringu kemikaaliosale järgmisel põhjusel: Maakonna- ja üldplaneeringus peab olema välja toodud järgmine info:</p>	<p>Loetakse kooskõlastatuks PlanS § 85 lg 3 alusel (Kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga, loetakse üldplaneering kooskõlastatuks. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastamisel hinnatakse aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust). Oma kirjas toote esile, et valla üldplaneeringu kooskõlastamisest keeldutakse päästeseaduse § 5 lõige 1 punkt 7 alusel. Juhime Teie tähelepanu päästeseaduse § 5 lõige 1 punkt 7 sõnatusele, milles on sätestatud <i>expressis verbis</i> "<u>Päästeameti ülesanded on üld- ja detailplaneeringu kooskõlastamine</u>". Kuna nimetatud õigusakti punkt ei reguleeri üldplaneeringu kooskõlastamata jätmist, vaid <u>sätestab</u> ainult Päästeameti ülesande (kohustuse), siis ei saa</p>

<p>- Piirkonnad, kus on SOE ja OE ettevõtted: o SOE ja OE ettevõtete nimed. Mõjutatavad stsenaariumid (ohud ja riskid) koos ohuala suurustega. Olemasolevad riskiallikad (SOE ja OE ettevõtted) tuleb kanda koos ohualadega kaardile. Selgitus: Soovi korral on võimalik kasutada Maa-ameti kaardirakendust (https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/paast_eamet_ohvesi) ja/või Päästeameti avaandmeid (https://www.rescue.ee/et/juhend/avaandmed/s_uurõnnetuse-ohuga-ja-ohklikud-ettevõtted). Kirjeldus uute SOE ja OE ettevõtete rajamise kohta: kas ja millistel tingimustel ning kuhu on lubatud planeerida ja ehitada uusi SOE ja OE ettevõtteid, sh arvestades KemS § 32 lõike 1 asjaolusid.</p> <p>Kirjeldus SOE ja OE ettevõtete ohulasse rajamise kohta: kas ja millistel tingimustel on lubatud planeerida ja ehitada uusi ehitisi SOE ja OE ettevõtete ohulasse, sh arvestades KemS § 32 lõike 1 asjaolusid. (Juhendmaterjal : https://www.rescue.ee/files/2019-11/18-03-28-etoodikakems-planeeringute-ja-ehitusprojektide-kooskolastamise-otsusetegemine.pdf?4271081ef1)</p> <p>- Piirkonnad, kus pole SOE ja OE ettevõtteid: Kirjeldus uute SOE ja OE ettevõtete rajamise kohta: kas ja millistel tingimustel ning kuhu on lubatud planeerida ja ehitada uusi SOE ja OE ettevõtteid, sh arvestades KemS § 32 lõike 1 asjaolusid.</p>	<p>Päästeamet tugineda üldplaneeringu kooskõlastamata jätmisel nimetatud õigusakti punktile. Päästeseaduse üheski osas ei ole esitatud asjaolusid, millistel juhtudel võib Päästeamet jätta planeeringu kooskõlastamata.</p> <p>Vastuseks ettepanekutele, mis Päästeameti hinnangul peab olema üldplaneeringus välja toodud: Kemikaaliseaduse (KemS) mõistes ohtlike ettevõtete seonduvate teemade osas planeeringu (sh ÜP) kooskõlastamata jätmist reguleerib KemS § 32 lõige 6, mille sõnastuse kohaselt võib Päästeamet kooskõlastuse andmata jätta, kui <u>planeeringuga või ehitusprojektiga kavandatav tegevus suurendab suurõnnetuse riski või õnnetuse tagajärgede raskust ja õnnetuse ennetamiseks kavandatavad meetmed ei ole piisavad</u>. Valla ÜP-ga ei kavandata tegevusi, mis suurendaks suurõnnetuse riski, kuna selliseid ohtlike objekte valla territooriumil ei ole ja ÜP koostamise ajal ei ole nende rajamise kavatsust ka teada (vastavad asjaolud on ÜP KSH-s esitatud). ÜP-ga ei kavandata tegevusi, mis suurendaks õnnetuse tagajärgede raskust ja õnnetuse ennetamiseks kavandatavad meetmed ei ole piisavad. Valla ainsa olemasoleva ohtliku ettevõtte (Olerex AS Kilingi-Nõmme teenindusjaam-tankla) ohud ja ohualade ulatused on teada. Juhime ka tähelepanu, et Päästeamet on andnud nimetatud objektile tegutsemiseks kooskõlastuse, mille riskianalüüsi andetele tuginevalt jääb eriti ohtliku ala sisse elamuala ning väga ohtliku ja ohtliku ala sisse mitmeid elamualad.</p> <p>Päästeameti poolt viidatud juhendmaterjalis ptk 3.1 lk 10 on seejuures välja toodud, et "Kui üldplaneering sisaldab KSH-d, milles on andmed riskide hindamise kohta, siis sellisel juhul eraldi riskide hindamist üldplaneeringus ei ole vaja koostada. Juhul, kui andmeid ei ole piisavalt, tuleb KSH-d täiendada või koostada iseseisev riskide hindamine." Kuna ÜP KSH koostamise ajal oli piisava täpsusega andmed ohtlike ettevõtete kohta teada (st hinnangu raames on olemasolevate ohtlike ettevõtete paiknemine ÜP-s esitatud) ja eespool nimetatud ohtliku objekti rajamise kooskõlastamisel on tõenäoliselt Päästeamet lähtunud muuhulgas kirjas viidatud juhendmaterjalidest, siis ei ole ÜP täpsust arvestades vajalik täiendavalt riske hinnata ning ÜP tasandil rakendatavad õnnetuse ennetamiseks kavandatavad meetmed on piisavad.</p> <p>Sama juhendi lk 11 öeldakse "Üldplaneeringu koostamisel ei saa anda uue tegevuse puhul väga konkreetset sisendit ohualade ulatuste kohta. Samas tuleb kirjeldada asukoha valiku piiranguid, anda üldine hinnang doominoefekti võimaluse kohta ning sellest tulenevalt teha järeldused, millised võivad olla meetmed tagajärgede ennetamiseks ja leevendamiseks".</p>
--	--

<p>- Üldplaneeringus (nii piirkonnas, kus on SOE ja OE ettevõtted kui ka piirkonnas, kus ei ole veel SOE ja OE ettevõtteid) tuua välja täiendavad objektid, mille puhul on vajalik koostada detailplaneering (näiteks): SOE ja OE ettevõttes muudatuste tegemine, mis ei nõua planeerimisseadusest tulenevalt detailplaneeringut.</p> <p>SOE või OE ettevõtte või nende ohualasse planeerimine, kui tegemist hajaasustusega.</p> <p>- Maakonna- ja üldplaneeringus (nii piirkonnas, kus on SOE ja OE ettevõtted kui ka piirkonnas, kus ei ole veel SOE ja OE ettevõtteid) tuua välja, et: maakasutuse planeerimisel ning projekteerimistingimuste ja ehituslubade andmisel tuleb Päästeametile kooskõlastamiseks esitada üld-, eri- või detailplaneering ja ehitusprojekt kui see on seotud suurõnnetuse ohuga või ohtlikku ettevõttega (kemikaaliseadus § 32 lõige 4) ning planeeringu või ehitusprojekti koostamisel lähtuda kemikaaliseaduse §-st 32.</p> <p>Juhendmaterjal : https://www.rescue.ee/files/Juhendid/23-01-05-kemikaaliseaduse-32-alusel-maakasutuse-planeerimine-ja-projekteerimine.pdf?d42dec77d5 Palun täiendada Saarde valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist selliselt, et oleks täidetud KemS § 32 nõuded.</p>	<p>Mõistame üldiselt juhendis kirjeldatud soovi, kuid koostatud valla ÜP asjaolusid ja tasandit arves ei ole võimalik analüüsida uusi tegevusi, kui vastav ohu tüüp ja ulatus ei ole teada. Olemasoleva ohtliku objekti osas on andmed esitatud ning dominoefekti tekke võimalust ei ole tuvastatud. Juhime ka tähelepanu, et antud ÜP raames ei saa ning ei ole ka mõistlik igaks juhuks esitada ja kirjeldada kõikvõimalike ohte, mille hindamist ja leevendavaid meetmeid reguleeritakse eraldi ohu liiki ja ulatust arvestades vastavate õigusaktidega.</p> <p>Tuleb ka märkida, et ÜP kehtestatakse pikemaks ajaks (üldjuhul rohkem kui 10 aastaks) ning mille eesmärk on reguleerida valla territooriumil ruumilist planeerimist üldisemalt (planeerimisseadus § 74 lõige 1 kohaselt arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine), mitte detailsusega, mida tehakse järgnevate tegevuste tasanditega (detailplaneering, ehitusprojekt, tegevusluba jms). Lisaks on varasem kogemus nii õigusruumi kui ka konkreetsete ohtudega seotud arusaamade osas (ohu liik, ulatus ja võimalikud leevendavad asjaolud, seonduvad normid, juhendid jms) näidanud suhteliselt kiiret muutust ajas. Seega ÜP-ga ei ole mõistlik reguleerida tegevusi detailsusega, mis on otseselt järgnevate tegevuste ülesanne ning mis võivad muutuda kiiremini, kui kehtestatav ÜP.</p> <p>Kirjas viidatud juhendmaterjalid võivad olla abiks vastavate tegevuste kavandamisel, kuid tegemist ei ole õigusaktidega. Seega kooskõlastuse keeldumine ei saa tugineda nimetatud juhendmaterjalidele. Juhime ka tähelepanu, et kirjas esitatud juhendmaterjalide linkide alt ei ole vastavad juhendid leitavad (lingid ei tööta). ÜPd ning sellega seonduvaid toiminguid reguleerivad konkreetsete õigusaktid (sh planeerimisseadus, kemikaaliseadus), mida valla ÜP koostamisel on järgitud. <u>KemS § 32 lõige 5 sätestab Päästeametile kohutuse hinnata, kas kavandatav planeering või ehitus suurendab suurõnnetuse riski või õnnetuse tagajärgede raskust, õnnetuse ennetamiseks kavandatud meetmed on piisavad ja enne planeeringu kehtestamist või ehitusloa andmist peab käitist käitav isik ettevõtte asukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele ja Päästeametile esitama lisainformatsiooni.</u> Seega kehtiva õiguse järgi ei ole viimati nimetatud teemade osas hinnangu andmine ÜP koostaja ega kehtestaja kohustust. KemS § 32 lõikes 1 nimetatud teemad on valla ÜP-s ja KSH-s käsitletud ÜP tasandit arvestava täpsusega.</p> <p>Kokkuvõtvalt, Saarde valla ÜP KSH-s on suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete seonduvad asjaolud ÜP tasandi täpsusega esitatud ning arvestades, et Päästeamet ei ole</p>
---	---

	kooskõlastamisest keeldumisel lähtunud asjakohastest õigusaktidest, siis palume kooskõlastamisega seonduvad asjaolud üle vaadata.
--	---

8. Põllumajandus- ja Toiduamet (29.11.2023 nr 6.2-6/9622-1, registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-6)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
Tuginedes planeerimisseaduse § 4 lõige 4 kohaselt 25.12.2015 kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusele nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ ning planeerimisseaduse § 85 lõikele 1 kooskõlastab Põllumajandus- ja Toiduamet Saarde valla üldplaneeringu eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.	-

9. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakond (pikendamine registreeritud 29.11.2023 nr 7-7/1665-7, arvamus)

Arvamuse andja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
Tulenevalt materjali mahukusest ja tuginedes HMS §-le 41 pikendame arvamuse avaldamise tähtaega kuni 15.detsembrini 2023.	Arvestame taotlusega.
Arvamus	
1. Seletuskirja peatükis 4 „Kasutus- ja ehitustingimused juhtotstarvete kaupa“ maakasutuse juhtotstarvete ehitustingimustes antakse tingimusi krundile. Märgime, et vastavalt PlanS § 6 punktile 8 on krunt detailplaneeringuga määratud maa-ala, millele	SK tingimused vaadatakse üle ja vajadusel täpsustatakse.

<p>on antud ehitusõigus. Kuna detailplaneeringu koostamise kohustus suures osas puudub, palume täpsustada, kas tingimus on vaid krundi või ka katastriüksuse kohta.</p>	
<p>2. Seletuskirja peatükis 4.7 „Puhke- ja virgestuse maa-ala“ ning peatükis 4.8 „Haljasala ja parkmetsa maa-ala“ on toodud, et Kilingi-Nõmme linnas on rohealad, kus ei tohi kasvavat metsa raiuda valla nõusolekuta ning raie kooskõlastatakse vallaga enne metsateatise esitamist. Seletuskirja peatükis 4.9 „Looduslik ala“ on fikseeritud, et alad on looduslikuna säilitatavad alad, kus regulaarne hooldus ei ole esmatähtis. Nende hoonestamist ei planeerita, kuid teenindava taristu (teed, tehnovõrgud jms) rajamine on lubatud. Vastavalt PlanS § 76 lõikele 2 palume üldplaneeringu koostamisse kaasata eelnimetatud aladel asuvate katastriüksuste omanikud.</p>	<p>Maaomanikud on juba protsessi kaasatud. Kirjad saadeti kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapis.</p>
<p>3. Seletuskirja peatükis 4.12 „Kalmistu maa-ala“ on välja toodud, et üldplaneeringuga uusi kalmistuid ei planeerita ning kui uue kalmistu rajamine või olemasoleva laiendamine osutub vajalikuks, ei ole tegevus üldplaneeringut muutev. Märgime, et vastavalt kalmistuseaduse § 4 lõikele 7 määratakse maa-ala kalmistu rajamiseks või laiendamiseks üldplaneeringu või detailplaneeringuga planeerimisseaduses sätestatud korras. Kuna üldplaneeringuga uusi kalmistuid ega olemasolevate laiendamisi ei planeerita, tuleb kalmistu laiendamiseks või uue rajamiseks koostada detailplaneering. Arvestades, et planeerimisseadus kalmistu rajamist või laiendamist ega selleks detailplaneeringu koostamist otsesõnu ei reguleeri, siis soovitame kalmistu maa-ala vajadus üldplaneeringu koostamise raames veelkord läbi kaaluda.</p>	<p>Selgitame, et kalmistu rajamise ja laiendamise vajadust veelkord kaaluti ja analüüsiti. Kuna 10-15 aasta perspektiivis selleks vajadus puudub, siis SK korrigeeritakse, tekstiosa <i>“kui uue kalmistu rajamine või olemasoleva laiendamine osutub vajalikuks, ei ole tegevus üldplaneeringut muutev”</i> jäetakse välja.</p>
<p>4. Seletuskirja peatükis 5.3.4 „Kohalikud teed“ on märgitud, et üldplaneeringuga määratakse eratee avalikult kasutatavaks teeks vajadusepõhiselt ja avalikust huvist lähtuvalt. Planeeringujoonisel on avalikuks kasutamiseks määratav eratee eraldi leppemärgina tähistatud. Vastavalt PlanS § 76 lõikele 2 palume üldplaneeringu koostamisse kaasata avalikuks kasutamiseks määratavatel erateedel asuvate katastriüksuste omanikud.</p>	<p>Kaasame avalikuks kasutamiseks määratavate erateede omanikud (teavitame kirjalikult) planeerimissettepaneku avalikustamisel.</p>
<p>5. Seletuskirja peatükis 5.3.6 „Riigiteed“ on fikseeritud, et üldplaneering määrab Transpordiameti ettepanekul riigitee nr 6 Valga-Uulu tee kaitsevööndi 30 m teekatte servast järgmiselt: Tihemetsa aleviku piires km 89,8-91,3 ning Kilingi-Nõmme linna piires km 94,5-95,0. Selgitatud on, et kaitsevööndi määramine 10-lt meetrilt 30-le meetrile tuleneb asjaolust, et tegemist on põhimaantee funktsiooni täitva riigiteega ning välja on kujunenud hoonestusjoon ja linlik keskkond. Vastavalt PlanS § 76 lõikele 2</p>	<p>Tee kaitsevööndi laiendamisest puudutatud kinnistute omanikud on kaasatud, teated saadeti kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapis.</p>

<p>palume üldplaneeringu koostamisse kaasata laiendataval kaitsevööndi alal asuvate katastriüksuste omanikud.</p>	
<p>6. Seletuskirja peatükis 5.2.2 „Roheline võrgustik“ on toodud võrgustiku toimimise tagamise tingimusena, et looduslike alade (tehispiindadega hõlmamata alad) osatähtsus tugialadel ei langeks alla 90% pindalast ning koridorides alla 70% koridori keskmisest läbimõõdust. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore. Looduslike alade osatähtsus ei tohi langeda koridorides alla 70% koridori keskmisest läbimõõdust. Selgusetuks jääb selle tingimuse rakendamine, sest pole välja toodud tugialadel olemasolevate looduslike alade suurus ja koridoride keskmised laiused, millest saab vastavat protsenti arvutada. Palume tingimused üle vaadata ning vastavad selgitused (suurused) lisada.</p>	<p>Selgitame, et koridorid ja tugialad on eristatud ning struktuurelementide suurused selguvad ruumiandmete põhjal. Vastavad infokihid on KOVil planeeringu kehtestamise järgselt protsendi arvutamiseks kasutatavad.</p>
<p>7. Seletuskirja peatükis 5.4.5.1 „Päikeseenergia“ on kasutus- ja ehitustingimuseks toodud mh, et päikeseпаркide kavandamine ei ole lubatud roheline võrgustiku koosseisu hõlmatud metsamaal. Palume kaaluda täiendavate tingimuste seadmist piirdeaedade rajamisele, mis aitaksid tagada rohevõrgustiku takistamatu toimimise.</p>	<p>Ebaselgeks jääb, kas tingimuse seadmise ettepanek on seotud päikeseпаркide ümber rajatavate aedadega või üldise tingimusena? Märkime, et SK ptk 5.2.2 punkt 8 juba sätestab, et loomade liikumise takistamise vältimiseks on piirdeaedade rajamine lubatud ainult vahetult ümber õuema, 0,4 ha ulatuses. SK ptk 5.2.2 punkti 7 ja 8 RV sidususe tagamise eesmärgil siiski täiendatakse (mida tuleb nt erisuste puhul arvestada jne).</p>
<p>8. Seletuskirja peatükis 5.4.5.1 „Päikeseenergia“ on viienda punktina toodud, et päikesepargi ehitamiseks pindalaga üle 10 000 m² võib kohalik omavalitsus nõuda detailplaneeringu koostamist. Palume kaaluda ka tingimuse seadmist selleks, et vältida päikeseпаркide tükeldamist (nt kõrvuti kahe 8000 m² suuruse päikesepargi kavandamist). Selleks lisada detailplaneeringu koostamise nõue ka juhul, kui kavandatakse päikeseparke lähestikku. Kaaluda võimalust seada tingimus ka päikeseпаркide omavahelisele kaugusele.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. Ptk 3.3 täiendatakse, et üle 10000 m² suuruse päikesepargi või lähestikku (lähemal kui 300 m asub teine päikeseelektrijaam (või on välja antud luba selle ehitamiseks)) rajatavate päikeseпаркide (mis visuaalselt moodustavad terviku) ehitamiseks tuleb kaaluda DP koostamise vajadust (välja arvatud päikesepargi rajamine hajaasustusega alal kasutusest välja langenud tootmisterritooriumile).</p>

<p>9. Seletuskirja peatükis 5.5.1 „Kliimamuutustega arvestamine“ on välja toodud mitmed teemad, millele tuleb tähelepanu pöörata. Samas aga ei nähtu/puuduvad viited, kuidas neid on üldplaneeringus arvestatud. Palume seletuskirja peatükki täiendada.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
<p>10. Seletuskirja peatükis 5.5.2 „Müra“ on toodud, et maaomanikuga kokkuleppel võib tuulikuid rajada ka eluhoonetele lähemale kui 1 km, kuid ka sel juhul on soovitatav lähtuda asjakohaste müra normväärtuste tagamisest (samas võib esineda ka situatsioone, kus maaomanik on huvitatud enda maale tuulikute paigutamisest ja aktsepteerib kaasneda võivaid mõjusid).</p> <p>Juhime Teie tähelepanu, et atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 lõike 2 kohaselt on välisõhus leviv müra inimtegevusest põhjustatud ning välisõhus leviv soovimatu või kahjulik heli, mille tekitavad paiksed või liikuvad allikad. Planeerimisseaduses fikseeritud elukeskkonna parendamise põhimõtte kohaselt tuleb planeeringuga luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna olemasoluks ja säilitamiseks. Ei üldplaneeringu seletuskirja ega KSH aruande eelnõust ei leia selgitust, kuidas ja mis kaalutlustel antakse üldplaneeringuga teoreetiline võimalus rikkuda õigusaktides ettenähtud norme ning õiguse kahjustada inimese (ka tema enda soovil) igapäevast elukeskkonda, tervist. Leiame, et niisuguse võimaluse andmine üldplaneeringuga ei ole õiguspärane. Seetõttu palume teha seletuskirjas täpsustus, et maaomanikuga kokkuleppel võib tuulikuid rajada ka eluhoonetele lähemale kui 1 km, kuid ka sel juhul tuleb lähtuda asjakohaste müra normväärtuste tagamisest.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. SK ptk 5.4.5.3 ja ptk 5.5.2 täpsustatakse järgmises sõnastuses:</p> <p><i>tuulikut ei paigutata elamule lähemale kui 1 km. Kokkuleppel maaomanikuga on võimalik lubada tuulikute paigutamist elamutele lähemale, kuni 750 m^[1] kaugusele hoonest, kui hoone aluse maaomanikuga on saavutatud kokkulepe ning kõik keskkonnanõuded on täidetud, sh arvestades kumulatiivset mõju ja tuuleparkide rajamist välistavaid kriteeriumeid.</i></p> <p>[1] Tuuleenergeetika arendamise kiirendamise raames on kevadel 2023 ministeeriumid koostöös kaardistamas võimalusi tuuleenergeetika arendamiseks riigile kuuluvatel maadel. Nn eelisarendatavate alade määramisel on lähtekriteeriumiks võetud 750 m elamutest ja ühiskondlikest hoonetest. Vt ka https://keskkonnaportaal.ee/et/tuuleenergeetika-arendamist-piiravate-kitsenduste-kaardistamine-ning-vabade-alade-tuvastamine</p>
<p>11. Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 38 lõikele 7 peab kohalik omavalitsus tagama planeeringutega avaliku juurdepääsu kallasrajale. Seletuskirja peatükis 5.2.4 „Veekogud“ on välja toodud, et avalik juurdepääs veekogude kallasrajale on tagatud kas riigiteede, kohalike teede, detailplaneeringuga planeeritud</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. SK ptk 5.2.4 täiendatakse järgmise tingimusega: <i>täiendavalt tuleb otsustajal avaliku veekogu kallasrajale juurdepääsu vajadust kaaluda</i></p>

<p>jalgteede või avalikuks kasutuseks määratud erateede kaudu. Kuna toodud sõnastus on üldsõnaline, palume veenduda, et üldplaneeringuga on juurdepääsud avalikult kasutatava veekogu kallasrajale mõistlike vahemaade tagant määratud.</p>	<p><i>arendustegevuse (nii hoonestamisel kui maa-ala kasutuse muutmisel, nt puhkeala loomisel) käigus, kui avaliku veekogu kaldal planeeritakse kaubandus- ja teenindushoonet, ühiskondliku- või kultuurihoonet, puhke- ja/või majutusasutust.</i></p>
<p>12. Seletuskirja lisa 1 „Rail Balticu raudtee kavandamisest“ on toodud info Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ ja selle KSH menetluse uuendamise kohta. Lisame, et Rail Baltica planeeringu menetluse uuendamise protsessis selgitati välja (tulemusi avalikustati novembris 2023) kõige väiksema mõjuga trassialternatiiv, mis läbib ka Saarde valda. Selleks on nõ sinine-kollane-roosa trassialternatiiv, millele koostatakse hetkel planeeringulahendust. Teadmiseks, et ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 2 kohaselt mitut kohalikku omavalitsust läbiva joonehitise trassi asukohavaliku planeeringut käsitletakse riigi eriplaneeringuna planeerimisseaduse tähenduses. Seega planeerimisseaduse § 53 lõike 2 kohaselt Rail Baltica planeeringu kehtestamisega peatub sellega hõlmatud planeeringuala varem kehtestatud planeeringu või selle osa kehtivus. Peatunud kehtivusega planeeringuga hõlmatud alal asendab riigi eriplaneering peatunud kehtivusega planeeringut ning vastavad muudatused kantakse planeeringutesse 60 päeva jooksul riigi eriplaneeringu kehtestamisest arvates. Muudatuste sissekandmisel tuleb varem kehtestatud planeeringu juures viidata, et vastaval maa-alal kehtib eriplaneering või tehnilise võimaluse korral kanda eriplaneeringuga kavandatud muudatused varem kehtestatud planeeringu kaardile ja seletuskirja. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 2 kohaselt ei kohaldata mitut kohalikku omavalitsust läbiva joonehitise trassi asukohavaliku planeeringu suhtes planeerimisseaduse § 53 lõikes 3 sätestatud. Seega Rail Balticu planeering ei kaota kehtivust, kui planeeringut ei ole asunud ellu viima viie aasta möödumisel riigi eriplaneeringu kehtestamisest arvates. Palume planeeringudokumentides (seletuskirjas, KSH-s ja joonistel) sellega arvestada ning seda kajastada. Vajadusel oleme valmis jagama teiega Rail Balticu sinine-kollane-roosa trassikoridori GIS-kihti. Samas juhime tähelepanu, et planeeringulahendus koostatakse osaliselt ka väljapoole trassikoridori (nt ökoduktid ja nende kaitsevöönd,</p>	<p>Võetakse teadmiseks ja käesolevaga selgunud infoga (trassi asukoht, ökoduktid jne) arvestatakse. ÜP joonist ja SK vastavalt täiendatakse.</p>

risted, kohalike peatuste juurdepääsuteed jms). Kuna planeeringulahendus on hetkel veel koostamisel, siis selle GIS kihte pole hetkel veel võimalik jagada.

9. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi riigivara osakond (30.11.2023 nr 14-3/3179-3/9622-1, registreeritud 30.11.2023 nr 7-7/1665-8)

Arvamuse andja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>Oleme tutvunud lingil https://saarde.ee/uldplaneering kättesaadavate materjalidega ja käesolevaga esitab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium oma seisukohad ja ettepanekud PlanS § 85 lõike 1 alusel maakasutuspoliitika valdkonnast, sh riigivara valitseja seisukohast, lähtuvalt.</p> <p>Kooskõlastame üldplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu järgmiste seisukohtadega arvestamise korral.</p> <p>1) Kilingi-Nõmme linnas asuvale Muru tn 2 (katastritunnus 71201:001:0405, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 2135 m²) kinnisasjale on määratud looduslik maa-ala juhtotstarve. Teeme ettepaneku kinnisasjale määrata segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve, mis annab võimaluse kasutada kinnisasja mitmekesisemalt. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4.3 on märgitud, et segafunktsiooniga maa-ala võib kasutusele võtta mitmel otstarbel. Maa-alale võib rajada elamuid, ärihooneid, ühiskondlikke hooneid, puhke- ja majutushooneid, segaotstarbega hooneid, haljas- ja pargialasid.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, Muru tn 2 määratakse segafunktsiooniga maa-alaks (S).</p>

<p>2) Kilingi-Nõmme linnas asuvale Aia tn 24 (katastritunnus 71201:001:0231, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 10675 m²) kinnisasja põhjaosale on määratud riigikaitse maa-ala juhtotstarve ja lõunaosale on määratud elamu maa-ala juhtotstarve. Aia tn 24 kinnisasjaga piirnevale Pärnu tn 79 (katastritunnus 71201:001:0366, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 5139 m²) kinnisasja on määratud kogu ulatuses riigikaitse maa-ala juhtotstarve. Kinnisasjale kavandatakse päästekomandot. Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 4 on märgitud, et juhtotstarve on üldplaneeringuga määratud maa-ala kasutamise valdav otstarve (vähemalt 51% peab vastama juhtotstarbele), mis annab perspektiivse maakasutuse põhisuunad. Maa-ala piiritlemisel lähtutakse maa-alast kui loogilisest ruumilisest tervikust. Maa-ala võib olla piiritletud teede, veekogude ja/või teise juhtotstarbega maakasutusega aladega. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile teadaolevalt ei ole kavandatud Aia tn 24 kinnisasjale riigikaitse ehitisi. Seega palume kaaluda, kas vastava juhtotstarbe määramine on vajalik.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, Aia tn 24 kinnistule määratakse kogu ulatuses elamu maa-ala juhtotstarve.</p>
<p>3) Kilingi-Nõmme linnas asuvale Raekoja tn 9 (katastritunnus 71201:001:0299, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 23228 m², metsamaa kõlvik 22176 m²) kinnisasjale on määratud elamu maa-ala juhtotstarve. Kinnisasja looduslikust seisundist lähtuvalt teeme ettepaneku kinnisasjale määrata loodusliku ala maakasutuse juhtotstarve.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, Raekoja tn 9 kinnistule määratakse PV ala juhtotstarve.</p>
<p>4) Kilingi-Nõmme linnas asuvale Laane (katastritunnus 71201:001:0264, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 18506 m², metsamaa kõlvik 13374 m²) katastriüksusele on määratud elamu maa-ala juhtotstarve. Katastriüksus on jäetud riigi omandisse Maa-ameti peadirektori 23.11.2023 korraldusega nr 1-17/23/2595. Kinnisasja looduslikust seisundist lähtuvalt teeme ettepaneku määrata elamu maa-ala juhtotstarve katastriüksuse Aasa tänava pikendusega piirnevale lagedale rohumaa osale ja ülejäänud osale määrata loodusliku ala maakasutuse juhtotstarve.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, elamu maa-ala juhtotstarve määratakse katastriüksuse Aasa tänava pikendusega piirnevale lagedale rohumaa osale ja ülejäänud osale määrata PV juhtotstarve.</p>

<p>5) Kilingi-Nõmme linnas asuvale Lähte (katastritunnus 71201:001:0273, sihtotstarve sihtotstarbeta maa, pindala 181006 m²) kinnisasjale on määratud loodusliku ala maakasutuse juhtotstarve, mis on ka arvatud rohelse võrgustiku tugiala koosseisu ning elamu maa-ala juhtotstarve. Kuna tegemist on loodusliku alaga, siis teeme ettepaneku elamu maa-ala vähendada ja määrata see ainult kinnisasja osale, mis jääb Vana tn 2 (katastritunnus 30601:004:0025), Vana tn 4 (katastritunnus 30601:004:0046) kinnisasjade ja elektriõhuliinide vahele ning alale, mis piirneb Mängu tn 3 (katastritunnus 30601:004:0007) kinnisasjaga.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. Elamu maa-ala ulatust vähendatakse, määrates see ainult kinnisasja osale, mis jääb Vana tn 2, Vana tn 4 kinnisasjade ja elektriõhuliinide vahele ning alale, mis piirneb Mängu tn 3 kinnisasjaga.</p>
<p>6) Lisaks märgime KSH aruande eelnõu kohta, et selles ei ole hinnatud väärtuslike põllumajandusmaade määramise piisavust ning mõjusid, mis kaasnevad nende võimalike hõlmamisega muul otstarbel ning mis võivad kaasneda ka nende väärtuslike põllumajandusmaade hulgast väljajätmisel. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 5.2.3 on märgitud, et üldplaneeringuga täpsustati esmast kaardikihti, arvestades muudatusi olemasolevas maakasutuses ja ehitatud keskkonnas. Välja jäeti alla 2 ha suurused eraldiseisvad põllumaad, õuemaad, metsaalad, üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbega alad. Lisaks arvestati põllumassiivi kuju, jättes välja kitsad põlluribad, mille harimist tänapäevane põllumajandustehnika ei soosi. Palume KSH aruande eelnõud täiendada koos arvandmetega välja jäetud alade kohta. Juhime tähelepanu sellele, et käesolev kooskõlastus ei oma puutumust Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise korraldamise valdkonnaga, sh heakskiidumenetlusega.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, KSHs väärtuslike põllumajandusmaade teemakäsitlust täiendatakse.</p>

10. Utilitas Wind (ettepaneku kiri 7-1/1-84, registreeritud 30.11.2023)

Arvamuse andja

<p><u>Sisu:</u></p>	<p><u>Seisukoht:</u></p>
<p>I Tuuleenergeetika ala nr 22 tuleb ÜP eelnõust välja jätta või lubada arendamist üksnes kokkuleppel olemasoleva tuulepargi omanikuga.</p>	<p>I ÜP SK täiendatakse järgmise tingimusega:</p>

ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 kohaselt: „Tuuleparkide rajamiseks on määratud tuuleenergeetika alad (ORME alad) /---/“. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 skeemile 5.4.5.3-1 ja maakasutusplaanile on kantud muu hulgas tuuleenergeetika ala nr 22. ÜP eelnõu maakasutusplaanil on tuuleenergeetika alale nr 22 ja lähedusse tähistatud ka kehtiva detailplaneeringuga tuulikud. Tegu on Saarde Vallavolikogu 15.04.2020 otsusega nr 18 kehtestatud ala P16 tuuleenergeetika detailplaneeringu järgsete elektrituulikutega, mis on tänaseks püstitatud ning millest kaks paiknebki ÜP eelnõu järgsel tuuleenergeetika alal nr 22 ning ülejäänud kaks tuuleenergeetika ala nr 22 vahetus läheduses (ca 80 ja 500 meetri kaugusel). Tuuleenergeetika ala nr 22 suurust ja paigutust arvestades ei ole sinna eelduslikult võimalik täiendavaid elektrituuliku kavandada, kuivõrd vahekaugus olemasolevatest elektrituulikute oleks ülemäärase tuulevarjutuse vältimiseks liiga väike. Planeerimispraktikas on vajalikuks peetud näiteks vähemalt neljakordse tuuliku rootori diameetri pikkust vahemaad tuulikute mastide vahel. Erinevate huvide tasakaalustamine on just planeeringute ülesanne. Niisamuti tuleb arvestada kehtiva ehitusõigusega ja püstitatud tuulikute omaniku/arendaja õiguspärase ootuse, ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõigusega. Võimalike täiendavate elektrituulikute ehitamise kava võib päädida vaidlusega, muu hulgas ka kohaliku omavalitsusega. Mõneti sarnane olukord on juhtunud Purtse tuulepargiga. Samas, kui Purtse kaasuses oli jõutud juba olemasolevate elektrituulikute lähedusse püstitatavate täiendavate elektrituulikute ehitusloani, siis antud juhul ollakse Saarde ÜP-ga tuulepargile asukoha valimise etapis (PlanS § 75 lg 1 p 4) ning veel on võimalik ebavajalikku segadust vältida. Järelikult ei saa tuuleenergeetika alale nr 22 uute elektrituulikute püstitamist üldse lubada või saab ainult olemasolevate elektrituulikute omaniku nõusolekul.

Seega teeme ettepaneku tuuleenergeetika ala nr 22 eemaldamiseks ÜP eelnõu lahendusest või alternatiivina sätestada ÜP eelnõu seletuskirjas järgmist: „Tuuleenergeetika alale nr 22 võib täiendavaid elektrituuliku kavandada üksnes kirjalikul kokkuleppel Saarde Vallavolikogu 15.04.2020 otsusega nr 18 kehtestatud ala P16 tuuleenergeetika detailplaneeringu alusel kavandatud ja ehitatud elektrituulikute omanikuga ning niisugune kokkulepe on mistahes üldplaneeringule järgneva menetluse (k.a projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetlus) algatamise ja läbi viimise eelduseks.“

Uute tuulikute planeerimisel tuleb järgida põhimõtet, et tuuliku masti kaugus oleks vähemalt 4x kavandatava tuuliku rootori diameeter olemasolevast/ehitusõigust omavast tuuliku mastist. Tuulikute vahekaugused võivad olla väiksemad tuuliku arendajate/omanike kokkuleppel. Kokkulepe tuleb esitada koos projekteerimistingimuste taotlusega. Ettepanekuga arvestatakse. Ala nr 22 planeeringust eemaldatakse, kuna olemasolevatele tuulikutele lisaks ei ole lisatud tingimust arvestades täiendavate tuulikute kavandamine võimalik.

<p>II Tuulepargi ehitiste projekteerimistingimuste taotluse peaks saama esitada üksnes kinnisasja (või piiratud asjaõiguse) omaja nõusolekul. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 on märgitud: „Üldplaneeringuga leitud ORME alad on määratud üldplaneeringu täpsusastmes ja põhimõtteliselt sobivad tänapäevaste tööstuslike tuulikute kavandamiseks projekteerimistingimuste alusel. /---/ Üldplaneeringu kehtestamisel on võimalik kavandada elektrituulikuid projekteerimistingimustele vastava projektiga, mille alusel väljastab omavalitsus ehitusloa elektrituulikute püstitamiseks ja tuulepargi teenindamiseks vajalike rajatiste ehitamiseks“</p> <p>Vältida tuleks olukorda, kus kattuva kavandatava tuulepargi ala korral tekib vaidlus ja konflikt erinevate arendajate ja valla vahel küsimuses, millise arendaja taotluse alusel projekteerimistingimused antakse. Tõsi, ehkki projekteerimistingimused ise kehtivad justkui kõigile isikutele ning EhS § 31 lg-st 3 võiks järeldada, et seadus võimaldaks projekteerimistingimuste taotluse esitada ka kellelgi, kes ei ole kinnisasja omanik, tuleneb eelnõu 555 SE I lugemise seletuskirja lk-st 59 ning kohtupraktikast siiski, et mõeldud on eelkõige olukordi, kus tegemist on korteri-/kaasomanditega või on projekteerimistingimuste taotluse esitanud omaniku ülesandel projekteerimisettevõtte. Kindlasti ei peaks projekteerimistingimuste menetlust läbi viima isiku taotluse alusel, kellel puudub taotlusega hõlmatud kinnisasjaga igasugune õiguslik seos. Järelikult oleks asjakohane nõuda tuuleenergeetika alal projekteerimistingimuste andmisena taotlusega hõlmatud kinnisasja(de) omaniku (või piiratud asjaõiguse, näiteks hoonestusõiguse või servituudi omaja) nõusolekut. Nii oleks ühtlasi võimalik tagada, et projekteerimistingimused oleks ka ellu viidavad.</p> <p>Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 selguse huvides sätestada: „Tuulepargi ehitiste projekteerimistingimuste taotluse võib esitada üksnes taotlusega hõlmatud kinnisasja(de) (või piiratud asjaõiguse) omaja nõusolekul.“</p>	<p>II Ettepanekuga ei arvestata. KOV lähtub PT-te väljastamisel kehtivast õigusruumist. Kui PT taotlust ei ole esitanud kinnistu omanik, kaasatakse kinnistu omanik menetlusse.</p>
<p>III Tuulepargi ehitiste projekteerimistingimuste taotluse peaks saama esitada ka osale mõnest ÜP eelnõu järgsest tuuleenergeetika alast.</p> <p>Arvestades ÜP eelnõuga määratud tuuleenergeetika alade suurust ning samas asjaolu, et tuulepargiks kui olulise ruumilise mõjuga ehitiseks loetakse ÜP eelnõu seletuskirja lk 10 ja joonealuse märkuse nr 30 järgi mitmest (ehk vähemalt kahest) elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaama, peab olema võimalik projekteerimistingimusi taotleda ka osale tuuleenergeetika</p>	<p>III Ettepanekuga arvestatakse. Ptk 5.4.5.3 täpsustatakse: Detailplaneeringu ja projekteerimistingimuste taotluse võib esitada ka osale tuuleenergeetika alast. Selgitame, et KSH aruannet hindamise osas täiendatakse. Olemasolevate tuulikute ümbruses, kus hindamise</p>

<p>alast. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-d 5.4.5.3 täiendada järgmiselt: „Tuulepargi ehitiste projekteerimistingimuste taotluse võib esitada ka osale tuuleenergeetika alast.“</p>	<p>täpsustamiseks on alusinfot rohkem (olemasolevate seireandmete aruanded), saab jätkata projekteerimistingimustega. Alade osas, kus piisav alusinfo KSHs hindamise täpsustamiseks puudub, tuleb koostada detailplaneering ja KSH ning läbi viia vajalikud uuringud.</p>
<p>IV Igale järgnevale tuulepargile projekteerimistingimuste ja ehitusloa andmise otsustamisel tuleks arvestada juba varasema ehitusõigusega tuulepargiga, kehtestades tuulevarjutuse vältimiseks vahekauguse nõude. ÜP eelnõu seletuskirjas ei ole reguleeritud olukorda, kus erinevad arendajad soovivad tuuleparke lähestikku kavandada. Käesoleva kirja punktis I markeeritule analoogse tuulevarjutuse mõju vaidluse vältimiseks tuleks sätestada, et iga järgneva tuulepargi elektrituuliku mast peab olemasolevast/ehitusõigust (k.a projekteerimistingimusi) omavast elektrituuliku mastist paiknema vähemalt neljakordse järgneva/kavandatava elektrituuliku rootori diameetri kaugusel. Kordame, et niisugust tingimust on peetud planeerimispraktikas tuulevarjutuse mõju vältimiseks vajalikuks. Vastav kaugusnõue peaks kehtima olenemata, kas järgnev/kavandatav tuulepark soovitakse püstitada samale või erinevale tuuleenergeetika alale, kuivõrd erinevad ÜP eelnõu järgsed tuuleenergeetika alad paiknevad ka üksteise suhtes kohati lähestikku. Erandid kaugusnõudest peaksid olema lubatud vaid kokkuleppel olemasoleva/ehitusõigust (k.a projekteerimistingimusi) omava elektrituulikute arendaja/omanikuga. Niisugune kokkulepe peaks olema mistahes üldplaneeringule järgneva menetluse (k.a projekteerimistingimuste või ehitusloa menetluse) algatamise ja läbi viimise eelduseks. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-d 5.4.5.3 täiendada järgmiselt: „Iga järgneva tuulepargi elektrituuliku mast peab olemasolevast/ehitusõigust (k.a projekteerimistingimusi) omavast elektrituuliku mastist paiknema vähemalt neljakordse järgneva/kavandatava elektrituuliku rootori diameetri kaugusel. Elektrituulikute vahekaugus võib olla väiksem vaid kirjalikul kokkuleppel olemasoleva/ehitusõigusega (k.a projekteerimistingimustega) hõlmatud elektrituulikute omanikuga ning niisugune kokkulepe</p>	<p>IV Ettepanekuga arvestatakse, vt vastus punkt I all.</p>

<p>on mistahes üldplaneeringule järgneva menetluse (k.a projekteerimistingimuste või ehitusloa menetlus) algatamise ja läbi viimise eelduseks.“</p>	
<p>V Täpsustada tuleks tuulepargi ehitiste projekteerimistingimuste menetluse vormi. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 on märgitud: „Üldplaneeringuga leitud ORME alad on määratud üldplaneeringu täpsusastmes ja põhimõtteliselt sobivad tänapäevaste tööstuslike tuulikute kavandamiseks projekteerimistingimuste alusel.“ Samas on märgitud, et eeldatavalt viiakse läbi projekteerimistingimuste menetlus „avaliku menetlusena“. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 3.3 märgib: „Juhul kui kavandatavale tegevusele ei ole üldplaneeringu või seadusega ette nähtud detailplaneeringu koostamise kohustust, kuid objekti kavandamine eeldab laiapõhjalisemat avalikustamist, tuleb kaaluda avatud menetlusega projekteerimistingimuste rakendamist.“ Esiteks, eeldame, et silmas on peetud „avatud menetlust“ (EhS § 31 lg 1). Teiseks, EhS § 31 lg 1 sätestab, et pädev asutus otsustab projekteerimistingimuste andmise menetluse korraldamise avatud menetlusena. Projekteerimistingimuste andmine avatud menetlusena tuleb korraldada EhS §-s 27 ja PlanS § 125 lõikes 5 nimetatud juhul. Antud juhul ei oleks tegemist EhS §-s 27 nimetatud juhtumiga (puudub olemasolev detailplaneering) ning kohaldamisele ei kuuluks ka PlanS § 125 lg 5 (väljaspool linna kui asustusüksust, alevit ja alevikku ning nendega piirnevat avalikku veekogu olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamine ei ole automaatselt detailplaneeringu koostamise kohustusega). Järelikult tuleks ÜP eelnõu seletuskirjas täpsustada, millistel juhtumitel projekteerimistingimuste menetlus avatud menetlusena läbi viidaks. Juhime tähelepanu, et kehtiv õigus tagab ka avatud menetluse puudutatud isikutele projekteerimistingimuste andmise ja detailplaneeringu koostamise menetluses võrdväärsed võimalused oma õiguste ja huvide kaitsmiseks. Seega peaks märksa halduskoormavama avatud menetluse nõudmine olema põhjendatud. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirjas täpsustada, millistel juhtudel ja põhjustel tuleks tuulepargi kavandamiseks projekteerimistingimuste menetlus läbi viia avatud menetlusena.</p>	<p>V SK ptk 5.4.5.3. täpsustatakse, projekteerimistingimuste avatud menetluse nõue jäetakse välja.</p>
<p>VI KSH aruande eelnõust tuleks eemaldada viited tuulepargi detailplaneeringu koostamisele.</p>	

<p>ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 kohaselt kavandatakse ÜP eelnõu järgsetel tuuleenergeetika aladel tuuleparke edasi projekteerimistingimuste ja ehitusloa alusel. KSH aruande eelnõu ptk 4.1.1 (lk 16 viimane lõik) ning lisa 2 (lk 79 viimane lõik) kohaselt kavandatakse tuuleparke justkui teatud juhtudel detailplaneeringuga.</p> <p>Seega palume KSH aruande eelnõu ptk-st 4.1.1 (lk 16 viimane lõik) ning lisast 2 (lk 79 viimane lõik) eemaldada eksitavad (ilmselt vananenud) viited tuuleparkide detailplaneeringu koostamisele.</p>	<p>VI Ettepanekuga ei arvestata, kuid tekstiosa vaadatakse üle. Lähtutakse põhimõttest - Olemasolevate tuulikute ümbruses, kus hindamise täpsustamiseks on alusinfot rohkem (olemasolevad seireandmete aruanded), saab jätkata projekteerimistingimustega. Alade osas, kus piisav alusinfo KSHs hindamise täpsustamiseks puudub, tuleb koostada detailplaneering ja KSH ning läbi viia vajalikud uuringud.</p>
<p>VII Elektri tuulikute minimaalne kaugus avalikest teedest peaks jääma ehitusprojekti ja ehitusloa menetluse etapis otsustamiseks.</p> <p>ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 on „<i>tingimusena tuuleparkide täpsemaks kavandamiseks tuuleenergeetika aladel</i>“ määratud p-ga 7: „<i>tuuliku paigutamisel arvestada, et see ei asuks riigitee äärmise sõiduraja servale ja kavandatava Rail Baltic raudteele lähemal kui 1,5x tuuliku kogukõrgus. Teistele avalikult kasutatavatele teedele ei paigutata tuulikut lähemale, kui tuuliku kogukõrgus. Tuuliku kaugust taristuobjektist võib selle valdajaga täpsustada lähtuvalt konkreetsest taristuobjektist ja kavandatavate tuulikute parameetritest.</i>“ ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.3.6 on täiendatud: „<i>tee lähedusse planeeritavatele ükskõik mis otstarbega mastidel peab nende kaugus riigitee muldkehast olema vähemalt võrdne selle posti või masti kogukõrgusega. Tuulikute rajamisel tuleb masti kõrgusele lisada tiiviku laba pikkus.</i>“</p> <p>Üldplaneeringu kehtivusajaks võib lugeda 15 aastat (praktikas ilmselt enamgi). Siiani on meile teadaolevalt niisugune nõue olnud Transpordiameti seatud tingimuseks võimalikest rootori labadelt lenduvatest jäätükkidest tuleneva ohu välistamiseks. Arvestades tehnoloogia ja arusaamade arengut eeldame siiski, et Transpordiamet on valmis kõnealuse nõude tulevikus üle vaatama ja lubama erandeid, tingimusel, et projekteerimise käigus leitakse lahendus, mis välistab rootori labadelt jäätükkide lendumise teeni. Eriti ebaproportsionaalne oleks niisuguse nõudmise juurde jäämine juhul, kui tegemist on vähese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatava teega.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, SK on täpsustatud lähtuvalt kehtivatest projekteerimisnormidest - tuuliku paigutamisel tuleb arvestada, et see ei asuks avalikult kasutatavate teede teekatte servale lähemal kui tuuliku kogukõrgus.</p>

<p>Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 eelviidatud tingimust muuta ning teede osas sätestada: „Tuuliku paigutamisel riigiteede ja teiste avalikult kasutatavate teede lähedusse tehakse projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluses ning ehitusprojekti koostamise käigus koostööd Transpordiameti või kohaliku omavalitsusega, selgitamaks välja elektrituuliku projektlahendusele vastav ohutu kaugus elektrituuliku ja eelnimetatud tee vahel.“</p>	
<p>VIII Lubatud peaks olema elektrituulikute labade projekteerimine üle tuuleenergeetika ala piiri. ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 on märgitud: „Üldplaneeringuga leitud ORME alad on määratud üldplaneeringu täpsusastmes /---/ Võttes aluseks aja- ja asjakohast teavet ning uuringute tulemusi võib ORME ala piiri täpsema kavandamise käigus täpsustada.“ Samas ei ole selgelt sätestatud, kas järgmiste etappide (projekteerimistingimused, ehitusprojekt ja -luba) tulemusena võivad elektrituulikute labad ulatuda üle tuuleenergeetika ala piiri. Toonane Rahandusministeerium on planeerimine.ee portaalis avaldatud materjalides selgitanud: „Üldplaneeringu seletuskirjas peab olema kirjas, kas detailplaneeringuga on võimalik tuulepargi asukohta täpsustada, st kas tuuliku laba võib ulatuda üle tuulepargi asukoha ala piiri.“ Rahandusministeerium märkis, et üldplaneeringuga valitud tuulepargi asukoha sisse peab jääma tuuliku vundament. Puudub igasugune põhjus, miks sama loogika ei peaks kohalduma ka juhul, kui üldplaneeringu kehtestamisele järgneb mitte detailplaneeringu koostamine, vaid projekteerimistingimuste (ja ehitusloa) menetlus (toona oli küsimusepüstitus kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse ja üldplaneeringule järgneva detailplaneeringu põhine). ÜP eelnõu seletuskirjas on ju juba praegu niigi mööndud, et tuuleenergeetika alade piire võib täpsustada (ehkki edasine kavandamine toimub projekteerimistingimustega). ÜP (KSH aruande) eelnõu järgne info (täpsusaste) ei ole piisav, et tuuliku laba ulatumist üle tuuleenergeetika ala piiri järgmises etapis välistada. Kummaski dokumendis ei ole planeeritava tuuleenergeetika ala piire ega mõjusid hinnatud labade ulatusega võrreldava täpsusastmega. ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 on ka määratud „tingimused tuuleparkide täpsemaks kavandamiseks tuuleenergeetika aladel (eeldatavalt projekteerimistingimuste avaliku menetluse kaudu)“, muu hulgas p-s 10 ka uuringute läbiviimise kohustus. Uuringute tulemusena võibki selguda, et parim elektrituuliku paigutus (ka mõjusid</p>	<p>VIII Ettepanekuga arvestatakse. SK ptk 5.4.5.3 täiendatakse järgmiselt: <i>tuuliku rootorilabade ulatumine üle üldplaneeringuga määratud tuuleenergeetika ala piiri otsustatakse detailplaneeringu või projekteerimistingimuste käigus lähtuvalt kehtivast õigusruumist ja kohapõhisest olukorrast. Tagatud peavad olema kehtivad müranormid vastavalt keskkonnaministri 16.12.2016 määrusele nr 71. Tuuliku vundament peab jääma ÜP-ga määratud tuuleala sisse.</i></p>

<p>arvestades) eeldab, et tuuliku laba ületab mõnevõrra ÜP tuuleenergeetika ala piiri. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-d 5.4.5.3 täiendada lausega: „Üldplaneeringu järgse tuuleenergeetika ala piiridesse peab jääma elektrituuliku vundament ning järgmistes etappides (projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetlus) võib keskkonnauuringute tulemusena lubada kavandavatate elektrituulikute rootorilabade ulatumist üle üldplaneeringu järgse tuuleenergeetika ala piiri.“</p>	
<p>IX Väärtuslikule põllumajandusmaale tuuleparkide rajamine ei peaks olema tingimata keelatud. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.2.3 ja 5.4.5.3 tingimuste kohaselt ei oleks ilmselt praeguse versiooni järgi väärtuslikule põllumajandusmaale elektrituulikute püstitamine lubatud. Samas ei halvenda elektrituuliku paigutamine tingimata väärtusliku põllumajandusmaa säilimist ja kasutamist, kui projektlahendus on väärtusliku põllumajandusmaa paiknemise suhtes läbi mõeldud ning tehakse koostööd põllumaa kinnistu omanikuga. Nii on näiteks koosseisu lõppemisega Riigikogu menetlusest välja langenud eelnõu 309 SE I lugemise seletuskirja lk 34 märgitud: „Tuule abil elektrit tootva taastuvenergia tootmiseseadme (edaspidi tuulepark) üksikud seadmed ehk tuulikud paigaldatakse tuulepargi maa-alale kas üksikuna või üksteisest suurtel kaugustel ning tuulepargi maa-ala saab jätkuvalt maatulundusmaa sihtotstarbelisena ehk põllumajanduslikult kasutada.“ Olenemata viidatud eelnõu edasisest käigust on ilmne, et väärtuslikule põllumajandusmaale tuuleparkide rajamise keelamine juba ÜP tasandil oleks ebaproportsionaalne. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-sse 5.2.3 või 5.4.5.3 lisada tingimus: „Elektrituulikute ja teiste tuulepargi osaks olevate ehitiste püstitamine väärtuslikule põllumajandusmaale on lubatud, kui ehitised paigutatakse nii, et tuulepargi maa-ala saab jätkuvalt põllumajanduslikult kasutada.</p>	<p>IX Ettepanekuga arvestatakse. SK täpsustatakse tingimusega järgmises sõnastuses: Tuuleenergeetika alas sees paiknevad väärtuslikud põllumajandusmaad ei ole tuulikute kavandamist/asukoha valikut takistavaks kriteeriumiks.</p>
<p>X Tuuleenergeetika arendusalade elluviidavuseks ei tohiks sinna ega 1 kilomeetri raadiusse neist uute müratundlike objektide ja ehitiste, k.a elamute püstitamist lubada. ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 on märgitud: „Võttes aluseks aja- ja asjakohast teavet ning uuringute tulemusi võib ORME ala piiri täpsema kavandamise käigus täpsustada. Täpsemal kavandamisel tuleb arvesse võtta kavandatavate tuulikute parameetreid, kohapõhist hetkeolukorda</p>	<p>X Nõustume, et hajaasustuses elamute püstitamise tingimused tuuleenergeetika alade määramist arvestades vajavad täiendavat reguleerimist. Nõustume ka põhimõttega, et tuuleenergeetika alale ja</p>

<p>(nt kavandatud või likvideeritud elamud või toimunud arendused vms), õigusaktidest tulenevaid kitsendusi ning asjakohaste ametkondade ja trassivaldajate seisukohti (vt alljärgnevad tingimused). Tuuleenergeetika alade kujundamisel võeti aluseks 1 km puhverala elamutest. Kokkuleppel maaomanikuga on võimalik lubada tuulikute paigutamist elamutele lähemale, tagatud peavad olema müranormid (sihtväärtus, erandjuhul piirväärtus).“ ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 joonealusel märkuses nr 32 on täiendatud:</p> <p>„Projekteerimistingimuste väljastamisel ja kaasnevate mõjude hindamisel tuleb arvesse võtta kavandatava(te) tuuliku(te) parameetreid, kohapõhist hetkeolukorda (nt kavandatud uued elamud või toimunud arendused vms) /---/“ ÜP eelnõu seletuskirjas ei ole otsesõnu ja selgelt reguleeritud tuuleenergeetika alal võimalike uute elamute kavandamist. Tegemist on aga lahendust vajava küsimusega.</p> <p>Nimelt, toonane Rahandusministeeriumgi on selgitanud, et „Üldplaneeringus peab olema kirjas, kas ja millistel tingimustel on võimalik elamuid ehitada tuulepargile valitud asukoha sisse. Üldplaneeringus peab olema kirjas, kas ja millistel tingimustel on võimalik elamuid ehitada tuulepargile valitud asukoha lähiümbrusesse. Üldplaneering peab olema üheselt mõistetav ja elluviidav, st tuuleparkidele sobilikke alasid ei ole võimalik planeerida „kes esimene, see ehitab“ printsiibil – üldplaneeringus peavad olema seatud tingimused, mis võimaldavad tuulepargi maa-alale tuulikuid detailplaneeringuga planeerida või projekteerimistingimuse alusel ehitada.“</p> <p>Loogiline ning ainuvõimalik on, et uute müratundlike objektide ja ehitiste (eriti elamute) kavandamisel tuleb edaspidi arvestada ühtlasi ÜP lahendusega, sh tuuleenergeetika aladega.</p> <p>Nimelt, üldplaneeringuga valitakse tuulepargile kui olulise ruumilise mõjuga ehitisele asukoht (PlanS § 75 lg 1 p 4). Olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei saa olla pärast üldplaneeringu kehtestamist veel ajas pidevalt kahanev (vähemalt inimese kontrollitavate tegevuste kaudu).</p> <p>Üldplaneeringu eesmärk on omavalitsuse ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine (PlanS § 74 lg 1). Erinevate maakasutusviiside kokku sobitamine tervikliku ruumilahenduse loomiseks on just planeeringute ülesanne.14 Riigikohus on selgitanud, et üldplaneeringud olema oma tavapärase kehtivusaja jooksul (vähemalt 10-15 aastat) elluviidavad, sh tuuleparkide arendamise osas. Risti tuulepargi vaidluses selgitas Tallinna Ringkonnakohus, et üldplaneeringu koostamisel reserveeritakse omavalitsuse territooriumil tuulest elektrienergia tootmiseks sobilikud alad. Seega, tuulepargi kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valimine üldplaneeringus kätkeb endast sisuliselt reserveeringut, et järgmisena oleks võimalik tuulepargile juba ehitusõigus määrata. Tuuleenergeetika aladele ehk olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohta</p>	<p>aladele lähemale kui 1 km elamuid kavandada/ehitada ei tohi.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt SK ptk 4.15 ja ptk 5.4.5.3 (Tuuleparkide alapeatükk) täiendatakse tingimusega järgmises sõnastuses:</p> <p>Võimaldamaks tuuleenergia arendamist ja ennetamiseks võimalikke ruumilisi konflikte ei ole uute elamute kavandamine lubatud tuuleenergeetika aladel ja samuti tuuleenergeetika aladele ning juba püstitatud tuulikutele lähemale kui 750 m.</p>
--	---

või lähedusse (puhvertsooni raadiusesse) uue elamu rajamisel uue puhvertsooni moodustamine tähendaks, et üldplaneering ei ole elluviidav ja välja valitud olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht oleks ajas pidevalt muutuv (kahanev). Samuti, kui olemasolevate elamutega peab üldplaneeringus tuuleenergeetika alade kavandamisel nagoonii arvestama, siis ilmselgelt ebaproportsionaalne oleks lubada mistahes järjekordse uue elamuga täiendava ehk üldplaneeringuga planeeritavat tuuleenergeetika ala kahandava puhvertsooni loomist.

ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.5.2 on lisatud: „*Uute tuulikute kavandamisel tuleb üldjuhul eesmärgiks seada rangeimate müraalaste nõuete ehk välisõhus leviva müra sihtväärtuse tagamine, mis tagab head tingimused lähimatel müratundlikel aladel. /---/ Käesoleva planeeringu raames rakendatakse tuulikuparkide rajamiseks sobivate alade eelvalikul lisaks ka eluhoonetest minimaalselt 1 km puhverala kriteeriumi, mis on üldjuhul piisav vahemaa ka müra normväärtuste tagamiseks. Maaomanikuga kokkuleppel võib tuulikuid rajada ka eluhoonetele lähemale kui 1 km /---/.*“

ÜP-ga määratavatel tuuleenergeetika aladel ehk olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohtades ning nende läheduses (ehk puhvertsooni raadiuses) uute elamute rajamisel ei pruugiks tuulepargi püstitamise järgselt Keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 („määrus nr 71“) kehtestatud müra normtasemed (vähemalt ilma lisameetmeteta) täidetud olla. Vältimaks vaidlusi, kes vastutab kõnealusel juhul müra normtaseme järgimise eest (k.a kui uus elamu rajatakse enne tuuleparki), ei peaks niisugust probleemi tekkida laskmaga. Määruse nr 71 seletuskirjas¹⁷ on selgitatud: „Kohalik omavalitsus ei tohiks lubada näiteks tööstusala kõrvale uue elamupiirkonna rajamist, kui ilmneb, et tööstusala ei suuda tagada elamupiirkonnas sihtväärtuse täitmist. Alternatiivina peab sihtväärtuse täitmise tagama elamupiirkonna arendaja.“

Analoogselt tuleb KSH aruande eelnõu ptk 4.5.1.2 kohaselt võimalusel vältida uute müratundlike alade rajamist müra tekitatavate tööstusalade lähedusse.

Eeltoodust lähtudes ja vältimaks ÜP järgsete tuuleenergeetika alade mitte elluviidavust ÜP eeldatava kehtivusaja jooksul, tuleks ka ÜP eelnõu seletuskirjas sätestada, et tuuleenergeetika aladele või nende puhvertsooni raadiusesse uusi müratundlikke objektide ja ehitisi, k.a elamuid rajada ei tohi.

Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk-d 5.4.5.3 täiendada järgmiselt:
„Tuuleenergeetika arendusaladele või neist 1 kilomeetri raadiusesse ei ole uute müratundlike objektide ja ehitiste, k.a elamute rajamine lubatud.“

<p>XI Täpsustada tuleks tuuleparkide rajamiseks vajalike uuringute tegemise aega. ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 on märgitud „tingimused tuuleparkide täpsemaks kavandamiseks tuuleenergeetika aladel (eeldatavalt projekteerimistingimuste avaliku menetluse kaudu)“, muu hulgas on punktis 10 sätestatud uuringud, mis tuleb läbi viia. Samas ei ole täpsustatud, millises etapis uuringud läbi viia. Teatud parameetritega maismaatuuleparkide tegevusloa menetluses tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang (KeHJS § 6 lg 2 p 3 ja lg 4, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 § 2 p 2 ning KeHJS § 11 lg 1 ja lg 23). 01.01.2020 jõustunud EhS § 31 lg 1 ja KeHJS § 7 p 1 muudatuste järel ei ole projekteerimistingimused enam „tegevusloaks“, mille menetluses otsustatakse keskkonnamõju hindamise algatamise üle. Samas tuleb keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkuse üle otsustada ehitusloa menetluses (EhS § 42 lg 2 ja KeHJS § 7 p 1). Järelikult oleks mõistlik, et nõutud uuringud ei pea tingimata olema läbi viidud projekteerimistingimuste, küll aga ehitusloa andmise ajaks.</p> <p>Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja ptk 5.4.5.3 „tingimuste tuuleparkide täpsemaks kavandamiseks tuuleenergeetika aladel (eeldatavalt projekteerimistingimuste avaliku menetluse kaudu)“ alapunkti 10 täiendada allajoonitud fraasiga järgmiselt: „10. läbi viia hiljemalt ehitusloa andmise ajaks minimaalselt järgnevad uuringud: /---/“.</p>	<p>XI Ettepanekuga arvestatakse. Ptk 5.4.5.3 p 10 täpsustatakse järgmises sõnastuses: <i>tuulikute täpsemal kavandamisel tuleb läbi viia (hiljemalt ehitusloa andmise ajaks) minimaalselt järgnevad uuringud: ...</i></p>
<p>XII Korrigeerida tuleks tuuleparkide keskkonnamõju hindamisega seotud sõnastust. ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 5.4.5.3 on sätestatud: „Reaalsed arenduse ja tuulikute paigutuse võimalused selguvad täpsema kavandamise raames ja nende raames läbiviidavate uuringute ning keskkonnamõju hindamise tulemusena.“ Niisugune sõnastus võib jätta eksitava mulje, justkui tuuleparkide projekteerimistingimuste või ehitusloa menetluses tuleb tingimata algatada keskkonnamõju hindamine KeHJS-i tähenduses. Kordame, et projekteerimistingimuste menetluses keskkonnamõju hindamise algatamist kehtiv õigus ette ei näe ning ka ehitusloa menetluses tuleb teatud parameetritega maismaatuuleparkide puhul viia läbi keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang.</p> <p>Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirja nimetatud lauset parandada allajoonitud osaga: „Reaalsed arenduse ja tuulikute paigutuse võimalused selguvad täpsema kavandamise raames ja nende raames läbiviidavate uuringute ning vajadusel keskkonnamõju hindamise tulemusena.“</p>	<p>XII Ettepanekuga arvestatakse.</p>

<p>XIII KSH aruande eelnõu tuleks kooskõlla viia nn tuulikutasu regulatsiooniga. KSH aruande eelnõu ptk-s 4.2.4 on märgitud: „Negatiivne mõju varale võib tuleneda tuuleenergeetika arendamise alade läheduses paiknevale kinnisvarale, juhul kui arendaja ei paku rahalisi leevendavaid meetmeid - eelkõige üle 3 km kaugusel paiknevate elamute omanikele.“ KeTS § 553 lg 2 sätestab, et maismaa tuulepargi mõjuala maismaal paikneva tuuleelektrijaama tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu (ehk nn tuulikutasu) kontekstis ulatub kuni 250 meetri kõrguse tuuleelektrijaama puhul kahe kilomeetri ja 250-meetrise ning kõrgema tuuleelektrijaama puhul kolme kilomeetri kauguseni tuuleelektrijaama lähima torni keskpunktist. Tegemist on olnud seadusandja valikuga ning laiemas mõjuareaalis rahaliste meetmete pakkumise nõudmist ei saaks pidada õiguspäraseks. Seega teeme ettepaneku KSH aruande eelnõu ptk-st 4.2.4 eemaldada selguse huvides lõik rahaliste leevendavate meetmete kohta üle 3 km kaugusel paiknevate elamute omanikele.</p>	<p>XIII Ettepanekuga arvestatakse.</p>
<p>XIV ÜP eelnõu seletuskirjas tuleks täpsustada, kas ÜP teeb ettepaneku maakonnaplaneeringu muutmiseks. ÜP eelnõu seletuskirja ptk-s 6.2 on viidatud Pärnu maakonnaplaneeringu täpsustamisele, ent ei ole välja toodud, kas ÜP-ga tehakse seoses tuuleenergeetika aladega ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks, nagu PlanS § 75 lg 3 võimaldaks. ÜP eelnõus määratud tuuleenergeetika arendusalad ei vasta Pärnu maakonnaplaneeringu lisa 6 toodud tuuleenergeetika teemaplaneeringu järgsetele elektrituulikute arendusaladele ja arenduspiirkondadele. Sama lisa ptk 3.3.2 kohaselt käsitletakse tuulikuparkide planeerimist väljaspool tuuleenergeetika teemaplaneeringuga määratud arendusalasid maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu muutmisenä. Seega teeme ettepaneku ÜP eelnõu seletuskirjas selguse huvides markeerida, kas tuuleenergeetika arendusalade osas tehakse ÜP-ga ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks.</p>	<p>XIV Ettepanekuga arvestatakse. Ptk 6.2 täiendatakse. ÜP teeb ettepaneku Pärnu MPL täpsustamiseks.</p>

11. Rail Baltic Estonia OÜ (pikendamine 30.11.2023 nr 7-1/1-85, arvamuse andmine 04.12.2023 kiri nr KV2023-293, registreeritud 04.12.2023 nr 7-1/1-90)

Arvamuse andja

Sisu:	Seisukoht:
Saatsite meile 02.11.2023 kirja nr 7-1/1-81 “Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise eelnõu arvamuse andmiseks”. Palume antud kirjale vastamise tähtaega pikendada 8. detsembrini käesoleval aastal.	Arvestame taotlusega.
Arvamus, 04.12.2023 kiri	
Üldplaneeringu seletuskirja peatükki 5.5.2. täiendada: Uute müratundlike alade planeerimisel Rail Baltica raudtee lähipiirkonnas peale Rail Baltic maakonnaplaneeringu kehtestamist peab arendaja tagama ja finantseerima normidele vastavate leevendavate meetmete kasutusele võtmise.	Ettepanekuga arvestatakse.
Üldplaneeringu seletuskirja peatükk 5.2.2. käsitleb tingimusi rohevõrgustiku toimimise tagamiseks. Paraku ei sisalda see infot Rail Baltica suurte ulukiläbipääsude (ökoduktide) toimivuse tagamise osas. Varasemalt on Rail Baltic OÜ teinud ettepaneku üldplaneeringuga kehtestada ökoduktidele 500 m raadiusega piiranguvöönd, kus oleks kehtestatud teatud piirangud nende toimivuse tagamiseks (Rail Baltic Estonia 14.01.2022 kiri nr KV2022-009). Saarde Vallavalitsuse seisukoht oli, et antud ettepanekuga osaliselt arvestatakse (Saarde Vallavalitsuse 08.02.2022 kiri nr 7-1/1-53). Esitatud üldplaneeringu eelnõus ei leia infot kas ja milliste piirangutega (millises sõnastuses) on täpsemalt arvestatud. Palume üldplaneeringu eelnõud selles osas täiendada.	Ettepanekuga käsitleda tingimusi RV toimimise tagamiseks, arvestatakse. Tingimused lisatakse ptk 5.2.2.
Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 5.2.2. lõpus on viidatud, et Rail Baltic raudtee rajamisel tuleb ehitada välja ulukiläbipääsud ning allmärkustes (märkus nr 15) on täiendavalt selgitatud, et need kantakse üldplaneeringusse koos eelistatud trassi asukohaga viidates peatükile 5.3.7, mida meile esitatud seletuskirjast ei leia. Palume üldplaneeringu seletuskirja selles osas täiendada.	Ettepanekuga arvestatakse. Samas selgitame, et kooskõlastusringile suunatud ÜP ei kajastunud RB trassi asukohta ja sellega seotud tingimusi /piiranguid seetõttu, kuna ÜP eelnõu koostamise perioodiks puudus vallal info RB trassi asukoha lõpliku eelistuse jt raudteega seotud objektide asukohtade (nt ökoduktid, kohalik jaam jne) kohta.

<p>Üldplaneeringu seletuskirja peatükki 5.3.1. täiendada: Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse uuendamise protsessis selgitati välja kõige väiksema mõjuga trassialternatiiv, mis läbib ka Saarde valda. Antud trassialternatiivile koostatakse planeeringulahendus, mille käigus selgub Rail Baltica kohaliku peatuse täpne asukoht Saarde vallas.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
<p>Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 5.4.6. lõik „Rail Balticu elektrifitseerimisega seotult energiavarustuse ja -kvaliteedi parandamiseks kavandatud uue Surju-Häädemeeste 110 kV elektriliini ehitamine Rail Baltic maakonnaplaneeringu uuendamise ja ehitusprojekti koostamise käigus. Lisaks on kavandatud Rail Baltic elektrifitseerimisega seotult Kilingi-Nõmme-Häädemeeste 35 kV pingega õhuliinide üleviimine 110 kV pingele. Samuti on kavandatud Kilingi-Nõmme-Mõisaküla 35 kV pingega õhuliinide üleviimine 110 kV pingele.“ asendada lõiguga sõnastuses: „Rail Balticu elektrifitseerimisega seotult energiavarustuse ja -kvaliteedi parandamiseks on kavandatud piirkonnas elektriliinide rekonstrueerimist. Maakonnaplaneeringu uuendamise ja ehitusprojektide koostamise käigus täpsustub konkreetse võrgu ehituse maht ja ulatus.“</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
<p>Novembris 2023 on avalikust teavitatud Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse uuendamise protsessis välja selgitatud eelistatud trassikoridorist. Selleks on nõ sinine-kollane-roosa trassialternatiiv, millele koostatakse planeeringulahendus. Palume planeeringudokumentides (seletuskirjas, KSH-s ja joonistel) sellega arvestada ning seda kajastada.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>

12. Riigimetsa Majandamise Keskus (30.11.2023 nr 3-1.1/2021/6803, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-86)

Arvamuse andja

<p><u>Sisu:</u></p>	<p><u>Seisukoht:</u></p>
<p>1. RMK on materjalidega tutvunud ja teeb alljärgnevad ettepanekud:</p>	<p>1. Selgitame, et p 2 tingimus kehtib Puhke- ja virgestuse (PV) maa-alaks määratud aladel, mitte</p>

<p>Üldplaneeringu eelnõu lk 27 p.4.7 Puhke- ja virgestuse maa-ala (PV) on kirjeldatud, et puhkefunktsiooni täidavad ka Pärnu maakonna planeeringuga kavandatud nn Pärnumaa puhkealad (Laiksaare ja Väljaküla-Kärsu puhke- ja teeninduspiirkonnad). Nende alade puhul ei pea RMK mõistlikuks rakendada kasutustingimuste p 2 toodud nõuet kasutada uuendusraiate tegemisel vaid turberaie erinevaid liike. Piirates üldplaneeringuga võimalikke kasutatavaid raieviise ja lubades vaid mingit kindlat raieliiki oleme eriolukordade (torm,metsatulekahju, putukrüüste jms oluline metsakahjustus) puhul keerulises olukorras. Teeme ettepaneku kasutada Pärnumaa puhkealade puhul sõnastust :lubatud on kõik metsamajandamise viisid ja raieliigid vastavalt Metsaseadusele ja metsanduse heale tavale. Vajaduspõhised raied ja nende viisid arutatakse läbi ja lepitakse kokku kohaliku omavalitsusega.</p>	<p>nn Pärnumaa puhkealadel (PV ja Pärnumaa puhkealad on maakasutusplaanil tähistatud erineva leppemärgiga).</p>
<p>2. Lk 45 p 5.2.2. Roheline võrgustik, tingimused roheline võrgustiku toimimise tagamiseks p1. Lubatud on kõik metsamajandamise viisid ja raieliigid vastavalt metsamajandamise kavale. Arusaamatuks jääb millist metsamajandamise kava silmas peetakse. RMK koostab kohaliku omavalitsusega kooskõlastatud ja üldplaneeringus kajastatavatele nn kõrgendatud avaliku huviga aladele (KAH alad) 10 aastase kestvusega metsamajandamise plaanid (kavad). Rohevõrgustiku alale raieid kavandades lähtutakse terviklikkuse, sidususe toimimise tagamise põhimõtetest.</p>	<p>2. Selgitame, et antud punktis ei ole mõeldud RMK poolt koostatavaid <u>täpsemaid</u> metsade majandamise kavasid (mis koostatakse RMK metsade kohta PV-ga kattuvatel aladel), vaid metsamajandamiskava üldisemalt. Oleme ka teadlikud, et igal juhul ei ole metsamajandamiskava koostamine kohustuslik ning metsade majandamisel tuleb arvestada metsa majandamise hea tava reegleid ja vajadust säilitada RV toimivus. SK ptk 5.2.2 täiendatakse.</p>
<p>3. Lk 45 p 5.2.3 Väärtuslik põllumajandusmaa määramise põhimõtted. Välja jäeti alla 2 ha suurused eraldiseisvad põllumaad, õuemaad, metsaalad jms. Väärtuslike põllumaade kaardikihil on RMK hallatavaid maatükke, mida me ei soovi sellisena erinevatel põhjustel kajastada. ID 24054 (LD248 - 33,38) pindala 0,87 ha; ID 25044 (JJ199 – 4) Jäärja mõisapargi osa; ID 23720 (JJ199 – 4) sama; ID 27663 (LD211 – 20) Kopli tee äärne kitsas serv; ID 25225 (JJ199 – 2,4) Jäärja mõisapargi serv; ID 25614 (JJ001 – 2) kitsas serv eramaa ääres;</p>	<p>3. Ettepanekuga arvestatakse osas, maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslik põllumajandusmaa kattus kas teega või juba metsastunud/metsastatud alaga või oli tegemist kitsa siiluga.</p>

ID 25123 (JJ088 – 18) sama; ID 154982 (JJ410 – 25) 0,15 ha eramaa servas; ID 24715 (KP408 – 7) nurk eramaa servas; ID 17925 (OJ270 – 4) poollooduslik kooslus.	
---	--

13. Osaühing Vasperg (kiri 30.11.2023, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-87)

Arvamuse andja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>Kohaliku maaomaniku ja ettevõtjana on taastuveneergetika areng Saarde vallas mulle oluline teema ning sellest tulenevalt annan omapoolse tagasiside Saarde valla üldplaneeringu eelnõule.</p> <p>Üldplaneeringuga on keelatud tuulikute kavandamine väärtuslikele põllumaadele. Leian, et tuulikute kavandamise mittelubamine väärtuslikele põllumaadele on maaomaniku õiguste rikkumine ning maa kasutamise piiramine. Täna Saarde vallas juba töös olevad tuulikud on ehitatud sellistele maadele ning järelikult on võimalik väärtuslikel põllumaadel edukalt tegeleda nii põllumajanduse kui ka taastuveneergetika tootmisega. Tuulikute kavandamine väärtuslikele põllumaadele ei halvenda nende kasutust, vaid loob täiendava võimaluse maaomanikule.</p>	<p>Märgime, et tööstuslike elektrituulikute kavandamine Saarde vallas on võimalik üksnes tuuleenergeetika aladel. Eeltoodust tulenevalt SK ptk 5.2.3 ja 5.4.5.3 täpsustatakse järgnevaga: tuuleenergeetika alas sees paiknevad väärtuslikud põllumajandusmaad ei ole tuulikute kavandamist/asukoha valikut takistavaks kriteeriumiks</p>
<p>Saarde valla üldplaneeringus on hetkel kirjas piirang, et tuulik peab asuma avalikult kasutatavast teest põhjendamatult kaugel ning seega ei ole võimalik osa tuulealast üldse kasutada. Saarde vallas on teatud piirkondade avalike teede kasutus äärmiselt minimaalne. Teen ettepaneku võimaluse korral tuulikute kaugused avalikest teedest üldplaneeringust välja jätta.</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata, st tuulikute kaugust teedest reguleerib ka õigusakt. Arvestades kliimaministri määruse (Tee projekteerimise normid) redaktsiooni jõustumist, SK tingimust täpsustatakse järgnevaga: tuuliku paigutamisel arvestada, et see ei asuks ~~õigite~~ õigite avalikult kasutatavate teede teekatte servale lähemal kui ~~1,5x~~ tuuliku kogukõrgus.</p>

<p>Saarde valla üldplaneeringu tuulealad ei arvesta kinnistute piiridega ning kinnistud, kuhu tuulikuid kavandada, on kohati väikesed või kitsa kujuga. Seetõttu peaks üldplaneering lubama tuulikute labade ulatumise üle tuuleala piiri.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. SK ptk 5.4.5.3 täiendatakse järgneva: tuuliku rootorilabade ulatumine üle üldplaneeringuga määratud tuuleenergeetika ala piiri otsustatakse detailplaneeringu või projekteerimistingimuste käigus lähtuvalt kehtivast õigusruumist ja kohapõhisest olukorrast. Tagatud peavad olema kehtivad müranormid vastavalt keskkonnaministri 16.12.2016 määrusele nr 71. Tuuliku vundament peab jääma ÜP-ga määratud tuuleala sisse.</p>
<p>Kuna kohalike maaomanike huvi taastuvenergeetika arendamise vastu Saarde vallas on suur ja tuulealad asuva pigem eramaadel, siis teen ettepaneku tuuleenergeetika aladest välja jätta riigimaad.</p>	<p>Ettepanekutega ei arvestata. ÜP määrab tuulenergeetika arendamiseks sobivad alad arvestades sobivusanalüüsi tulemusi, üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs (Eesti Ornitoloogiaühing, Kotkaklubi, 2022) tulemusi ja keskkonnamõju strateegilise hindamise, sh Natura asjakohase hindamise tulemusi. Maaomand ei ole välistav kriteerium.</p>

14. Sunly Wind OÜ (kiri 01.12.2023, registreeritud 01.12.2023 nr 7-1/1-88)

Arvamus

<p><u>Sisu:</u></p>	<p><u>Seisukoht:</u></p>
<p>1. Oleme Saarde ÜP koostamise käigus esitanud korduvalt ettepanekuid ja põhjendusi, et tuuleenergeetika aladest ei eemaldataks mitmeid algselt kaalutluses olnud alasid. Siinkohal ei saada me kõiki neid ettepanekuid uuesti, aga palume endiselt varasemalt saadetu arvesse võtta. Toome siinkohal välja olulisima:</p>	<p>KSH koostamisel on lähtutud üldplaneeringu üldistusastmest ja planeerimisseaduse järgsest kohustusest (§ 75 lg 1 p 4)</p>

a. KSH Lisas 2 kirjeldatud sobivate alade meetoodika on läbi viidud liialt pealiskaudselt ja ei arvesta mitmete asjaoludega. Juhime tähelepanu, et ei ole põhjendatud välistada ligikaudu pooled sobivusanalüüsi tulemusena selgunud tuuleenergeetika alad lähtudes põhimõttelisest indikatsioonist (Keskkonnaameti 21.02.2023 kiri), mis on kirjutatud suures üldistuse astmes ja vaatama tegelikke kaitsealuste liikide, kaitsealade, Natura alade jms paiknemist ja analüüsimate täpsemaid mõjusid neile. Meie hinnangul ei ole käesolev KSH hindamise aruanne koostatud piisavas täpsusastmes ega täidetud kõiki keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §-40 kirjeldatud nõudeid.

b. Piisavalt ei ole analüüsitud erinevaid alternatiivseid meetmeid ja tegevusi.

c. Natura hindamise meetodikas on liikide mõjude kaalumisel teatud juhtudel arvestatud EOÜ Eesti maismaalinnustiku analüüsis kirjeldatud mõjuulatusi ja teatud juhtudel liigi kaitse tegevuskavas kirjeldatud mõjuulatusi. Ei ole analüüsitud kõiki alternatiivseid meetmeid ning tehtud seda ühtsetel alustel.

d. Lisaks juhime tähelepanu, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 45 lg 2 tingimused on ka käesolevas planeeringus täidetavad juhul, kui strateegilisse planeerimisdokumenti viiakse sisse vastavad täiendavad tingimused ja täpsustused (nt liikidele lisada planeerimisdokumenti täiendavaks tingimuseks, et on vajalik teostada täpsustavad uuringud Natura ala kaitse-eesmärkidest olevatele liikidele). Täiendavate uuringute tingimuste lisamine planeerimisdokumenti võimaldab hilisemas etapis läbiviidavate uuringutega tuvastada kas kavandataval tegevusel on kahjulik mõju Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkusele või negatiivne mõju ala kaitse eesmärkidele.

Kokkuvõtvalt palume KSH-s teostada kaalutlus erinevate alade osas sarnastel alustel ning välistada ei tohi ala vaid põhjusel, et Keskkonnaamet on andnud indikatiivse suunise või kuna praeguses üldistusastmes ei ole teostatud piisavalt uuringuid.

leida tuuleparkidele kui olulise ruumilise mõjuga ehitistele sobivaimad asukohad valla territooriumil. KSH analüüs ei põhine vaid Keskkonnaameti põhimõttelisel indikatsioonil, vaid tuuleparkide elusloodusele avalduva mõju koondhinnangul. Peamiseks aluseks tuulealade lõpliku valiku osas on läbiviidud Natura hindamine, kus on kasutatud parimat teadmist hinnatavate kaitse-eesmärkide (liikide) kohta, s.h on tõesti kasutatud nii EOÜ Eesti maismaalinnustiku analüüsi tulemustest kui ka võimalusel infot muudest allikatest nagu seda on Natura aladel kehtivad kaitsekorralduskavad ja liigikaitse tegevuskavad. Neile andmetele tuginedes ei ole võimalik Natura hindamises anda veendumust ebasoodsa mõju puudumise kohta Kikepera ja Kalita piirkonna tuulealade kohta. Sellest tulenevalt tuleb loobuda nende tuulealade kavandamisest ÜP raames. Vastasel juhul ei ole võimalik ÜP-d kehtestada. Seda veendumust oleks nende alade puhul võimalik anda juhul, kui oleksid olemas toetavad uuringud konkreetsete liikide ja alade kohta. Meile teadaolevalt selliseid uuringuid tehtud ei ole. Kikepera ja Kalita piirkonna tuulealadest mõnevõrra erinevad on Ida-saarde tuulealad. Need alad asuvad Natura linnualade võrgustikust kilomeetrite kaugusel ja puuduvad seosed Natura 2000 alade kaitse-eesmärkideks olevate liikide leiukohtadega ja elupaikadega,

	<p>mistõttu saab seal välistada mõjud Natura 2000 võrgustikule.</p> <p>Lisaks annavad Ida-Saarde tuulealade muude linnustiku mõjude kohta teavet olemasolevate tuulikute KSH protsessis läbiviidud uuringute tulemused ja väike-konnakotkaste seire.</p>
<p>2. Üldplaneeringu lk 59 kohaselt annab tuuleenergeetika alade kujunemisest ülevaate KSH aruande lisa 2. Nimetatud KSH lisas 2 joonisel 5 (lk 82) on toodud rohelisega sobivad alad tuuleenergeetika arendamiseks ning punase ovaali sees alad, mille arendamise võimalus selgub täiendavate uuringute tulemusena. Samas on ÜP kohaselt ka rohelistel aladel täiendavate uuringute vajadus:</p> <p>a. ÜP lk 61 p 10 on toodud uuringute vajadus (eeldatavalt projekteerimistingimuste avaliku menetluse kaudu) roheliste alade puhul vähemalt järgmistes valdkondades:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ kaasnev mõju loodusväärtustele koos välitöödega konkreetsete kohapõhiste tingimuste väljatöötamiseks. Tuulikute täpse paigutuse otsustamisel on vajalik välja selgitada mõju lindudele, nahkhiirtele (rändekoridoridele, pesitsus- ja toitumiskaikadele), väärtuslikele elupaigatüüpidele, rohevõrgustiku sidususele ja ökosüsteemide seisundile; ☐ müra modelleerimine lähtuvalt konkreetsete tuulikute parameetritest; ☐ varjutuse modelleerimine lähtuvalt konkreetsete tuulikute parameetritest; ☐ visuaalse mõju hinnang (sh fotomontaažid vms illustreerivad materjalid) ja mõju väärtuslikele maastikele, riiklikule ja kohalikele kultuuripärandile; <p>b. KSH lisas 2 toodud joonisel 5 toodud punaste ovaalide sees olevatel aladel „selgub arendamise võimalus täiendavate uuringute tulemusena“.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt on nii rohelistel kui ka punase ovaali aladel nõutud täiendavate uuringute tegemine enne täielikku kindlust luba väljastada ning seetõttu tuleks neid alasid meie hinnangul sarnaselt käsitleda. Teeme ettepaneku ka punase ovaali sees olevad alad lisada „Tuuleenergeetika aladena“ ÜP-sse ning ka nende puhul selgub lõplik võimalus arendamiseks peale uuringuid. Eeltoodud seisukohta toetab ka ÜP lk 59, mille</p>	<p>Üldplaneering määrab tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad arvestades sobivusanalüüsi tulemusi, üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs (Eesti Ornitoloogiaühing, Kotkaklubi, 2022) tulemusi ja keskkonnamõju strateegilise hindamise, sh Natura asjakohase hindamise tulemusi. Nn punaste ovaalide sees olevad alad välistati Natura hindamise tulemusena. St, et välistada ebasoodne mõju Natura 2000 aladele, loobuti Kikepera ja Kalita tuulealade planeerimisest.</p>

<p>kohaselt võib ORME ala piiri täpsema kavandamise käigus täpsustada, sh tuleb täpsemal kavandamisel arvesse võtta kavandatavate tuulikute parameetreid, kohapõhist hetkeolukorda jms. Seega saab ka punaste ovaalide lisamisel tuuleenergeetika arendusaladele hilisemas etapis neid piire täpsustada lähtuvalt kavandatavate tuulikute parameetritest jms.</p>	
<p>3. KSH lk 18 on kirjeldatud Natura hindamise põhimõtet: „Kui strateegilise planeerimisdokumendi täpsusaste ei võimalda Natura asjakohase hindamise tulemusena anda lõplikke hinnanguid kavandatava tegevuse elluviimisega kaasnevatel mõjudele nt ehituse- ja kasutuse etappi (mahu, koha jm spetsiifilisi), tuleb siiski ette näha meetmed ja tingimused, mille abil välistatakse ebasoodne mõju Natura alale ja mis võimaldavad järeldada, et ebasoodne mõju puudub. Selleks tuleb välja pakkuda meetmed ehk tingimused järgmisele planeerimise või loatasandile, iga kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi suunise osas, millel võib olla mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele“. Leiame, et sellest lähtuvalt ei ole põhjendatud Kikepera ja Kalita tuulealade eemaldamine tuuleenergeetika aladest, vaid tuleks esitada tingimused, mis juhul seal võiks järgmises etapis arendamist kaaluda. Näiteks seades müranormid või tingimused tuulegeneraatori töötamise režiimile, tingimus et ei kahjustata Natura ala kaitseks olevat liiki (sh võib järgmises etapis olla vajalik täpsustav uuring mis ebasoodsa mõju välistaks) jms. Eeltoodust tulenevalt palume lisada tuuleenergeetika alade hulka Kikepera ja Kalita tuulealad.</p>	<p>ÜP tasandil aitab Natura hindamine välja selgitada kavandatavate tegevuste arendamiseks sobivad (või ebasobivad) alad, minimeerida võimalike konfliktide riski Natura ala ja selle kaitse-eesmärkidega üksikprojekti tasandil. Natura hindamine üldplaneeringu tasandi peab siiski andma veendumuse, et valitud sobivatele tuulealadele on võimalik tuulikuid rajada. Antud juhul ei ole Kikepera ja Kalita tuulealade puhul seda veendumust võimalik anda, s.t nendes asukohtades tuuleenergeetika arendamisel on tõenäoline ebasoodsa mõju teke Natura linnualade liikidele. See järeldus põhineb parimal olemasoleval teabel, mida rakendati Natura hindamisel. Antud juhul, s.t sobimatutesse asukohtadesse tuulikute rajamisel ei ole võimalik anda järgmises etapis rakendatavaid meetmeid, mis välistaksid mõju Natura liikidele. Nt ei ole liikide kasutatavatesse elupaikadesse või elupaikade vahelisse sidususkoridori rajatavate tuulikute puhul olemas meetmeid, mis tagaksid elupaikade sidususe ja kasutatavuse. Tuulikute olemasolu</p>

	<p>tundlikel aladel häirib või katkestab suure tõenäosusega nt metsise elupaikade vahelised liikumised. Samuti peletab äärmiselt ohustatud liigi, must-toonekure, tema teadaolevatelt ja potentsiaalsetelt toitumiskohtadelt jne. Kikepera ja Kalita tuulealade lisamine sobivate tuulealade hulka oleks võimalik juhul, kui oleks täiendavat teavet e neil aladel oleks läbi viidud konkreetsed uuringud sihtliikide kohta, mis võimaldaksid Natura hindamises teha järeldusi nende alade sobivuse kohta.</p>
<p>4. Olete tuuleenergeetika aladest lõiganud välja looduskaitseaduse (LKS) kohase ehituskeeluvööndi (nt alade 12 ja 13 vahel ning alade 19, 29, 21 vahel). Looduskaitseaduse § 38 lg 5 p 8 kohaselt ei laiene ehituskeeluvöönd kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule- ja rajatisele. Tuuleparki saab käsitleda tehnorajatisena, kuna asjaõigusseaduse § 158 lg 1 kohaselt on tehnorajatis elektripaigaldis ning ELTS § 3 lg 9 defineerib elektripaigaldisena elektriseadmete kogumit, mida kasutatakse elektri tootmiseks – mis ongi elektrituulik. Sellest tulenevalt saab elektrituulikule rakendada LKS § 38 lg 5 p 8 erandit ning ei ole põhjendatud tuulealadest ehituskeeluvööndi välja lõikamine.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse, ehituskeeluvööndi "väljalõikamisest" loobutakse.</p>
<p>5. ÜP lk 59 on toodud „Aladel, mis jäävad välja üldplaneeringuga määratud tuuleenergeetika aladest on võimalik tuuleparkide kavandamiseks algatada eriplaneering“. Meenutame, et 17.08.2020 esitas Metsagrupp taotluse tuulealade eriplaneeringu algatamiseks, ent Saarde vallavolikogu keeldus eriplaneeringu algatamisest. Sellele järgnenud kohtumenetluses Ringkonnakohtus selgitas Saarde vald, et tuuleenergeetika arendusalad lahendatakse üldplaneeringu käigus. Sellest tulenevalt palume, et kaalutud tuuleenergeetika alasid ei jäetaks kõrvale asjaolu tõttu, et praeguses üldistustasemes ei ole piisavalt infot võimalike mõjude kohta. Järgmistes etappides saab mõjusid täpsustada ja vastavaid otsuseid teha.</p>	<p>Tuuleenergeetika planeerimispraktika on aastate jooksul oluliselt muutunud tulenevalt ametkondade seisukohtadest. Praegusel hetkel on järelevalveametkondade seisukohaks, et juhul, kui puudub veendumus eelkõige Natura aladele avalduva ebasoodsa mõju ärahoidmise võimalikkuse osas, ei ole võimalik tuuleparkide alasid planeerida. Veendumuse andmiseks on</p>

	vajalikud täpsemad uuringud. Uuringuid on võimalik läbi viia eriplaneeringu käigus.
--	---

15. Keskkonnaamet (01.12.2023 nr 6-5/23/22096-2, registreeritud 01.12.2023 nr 7-7/1665-10)

Kooskõlastaja

Sisu	Seisukoht
<p>Keskkonnaamet tutvus Saarde valla ÜP ja KSH aruande eelnõudega ning tuvastas, et esitatud materjalid on oluliste puudustega ning vajavad alljärgnevate märkuste alusel täiendamist.</p> <p>Keskkonnaamet annab kooskõlastuse vaid Keskkonnaameti pädevuse ulatuses. Arvestades eeltoodut ning tuginedes PlanS § 4 lg-le 4, § 85 lg-le 1 ja 3, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) §-le 40, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 p-le 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduseosakonna põhimäärus“ p-dele 2.4.2 ja 2.4.3, kooskõlastab Keskkonnaamet Saarde valla ÜP ja KSH aruande eelnõud tingimusel, et arvestatakse käesolevas kirjas esitatud tingimustega ning täiendatakse üldplaneeringu materjale.</p>	
<p>1. ÜP ptk 4.7. (sh KSH aruande ptk 4.1.2) - ÜP näeb ette Valga-Uulu maanteest lõunapoole jääva Allikukivi loodusala ja samanimelise maastikukaitseala (MKA) Koobaste sihtkaitsevööndis asuva metsa arvamist puhke- ja virgestuse maaks. Natura asjakohane hindamine toob välja: „Kuna loodusala kaitse-eesmärke ei ole kavandataval puhke- ja virgestusmaal registreeritud (tuginetud loodusala standardse andmevormi ja EELIS andmebaasi Natura elupaikade andmekihile), siis pole ka juhtotstarbe rakendamise tagajärjel ebasoodsa mõju tekkimine oodatav ja säilib olemasolev olukord.“</p> <p>Keskkonnaameti hinnangul ei ole antud juhul ainuüksi registri andmetele tuginedes võimalik taolist järeltust teha. Puhke- ja virgestusmaaks määratud alal on teadaolevalt elupaigatüüp koopad (8310) ja seda tuleb Natura hindamisel käsitleda.</p>	<p>Maa-ala PV alaks määramisest loobutakse, kuid Allikukivi koopad tähistatakse kui sümbolobjekt. Kuna PV ala enam Allikukivi loodusalale ei kavandata, siis sellest tulenevalt on korrigeeritud ka Natura hindamist.</p>
<p>2. ÜP ptk-s 5.2.2. on öeldud, et roheline võrgustiku määramisel võeti aluseks Pärnu maakonnaplaneering. Üldplaneeringuga täpsustati roheline võrgustiku tugialade piire ja</p>	<p>Pärnu MPL on määranud RV tugialade hierarhia SK-s, tuginedes tugialade</p>

<p>tugialasid ühendavate koridoride paiknemist. Vajalikuks ei peetud tugialade liigitust (riiklik, maakondlik, kohalik). Keskkonnaamet soovib siiski määrata nii tugialadele kui ka koridoridele hierarhilised klassid ja eesmärgid, mis hõlbustaksid erinevate tegevuslubade väljastamisel hilisemat analüüsi, kas kavandatud tegevused tagavad eesmärkide täitmise või on nendega vastuolus. Soovitame lähtuda rohevõrgustiku elementide planeerimisel Keskkonnaagentuuri 2023. a koostatud Rohevõrgustiku planeerimise juhendist (https://keskkonnaportaal.ee/et/node/5873), mis annab teadaolevale praktikale ja analüüsile tuginevalt soovitusi rohevõrgustiku toimivate elementide parameetrite määramiseks. Keskkonnaameti hinnangul on lähtuvalt Riigikohtu 28.09.2023 otsuses kohtuasjas 3-21-979 (https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=3-21-979/44) toodud kaalutlustest (nt. p 23 ja p 28) ka rohevõrgustiku elementide praegused kasutustingimused ÜP eelnõus liiga üldised.</p>	<p>lähimõddule. Samas ei ole MPL-s eristatud tingimusi klasside kaupa, mistõttu ei ole eristamisel reaalselt sisu. Hierarhiliste klasside määramine RV aladele eeldab sisulist, laiapõhjaliselt läbiarutatud ja tänapäevastele arusaamadele vastavat RV käsitlest. Selline käsitus on plaanis üleriigilise planeeringu koostamisel, mille raames on plaanis 2024.a alguses viia läbi ka täiendav RV alusuuring. Saarde Vallavalitsus on seisukohal, et täpsem käsitus võiks olla üle-Eestiliselt sarnastel alustel ja ei pea põhjendatuks ÜP käigus vaid oma valla territooriumil RV lahenduse täpsusastme suurendamist. RV tingimusi täpsustatakse SK ptk 5.2.2, juhindudes Kadrina valla ÜP RV tingimustest (Kadrina valla ÜP on KeA poolt kooskõlastatud 27.12.2023 kiri nr 6-5/23/6424-6).</p>
<p>3. ÜP ptk 5.2.2. - Varasemas ÜP eelnõu peatükis 5.2.2. alapunktis 9 oli öeldud: „Võimalusel vältida uute karjäärade rajamist (sh olemasolevate laiendamist) roheline võrgustiku alale. Juhul, kui karjääri rajamine on möödapääsmatu, tuleb enne kaevandama asumist kavandada roheline võrgustiku asenduskoridor või -ala, et sidusus säiliks“, mille osas oleme palunud täpsustada ja selgitada, kuidas see võiks praktikas toimuda. Muudetud ÜP eelnõus roheline võrgustiku kontekstis uute karjäärade avamist enam ei käsitleta, mistõttu jääb arusaamatuks, kas ja millistel tingimustel on uute karjäärade avamine rohevõrgustiku alal lubatud.</p>	<p>Nõustuda ei saa väitega, et RV kontekstis uute karjäärade avamist ei käsitleta. SK ptk 4.16 p 2 käsitleb maardlate kasutuselevõttu RV aladel seades tingimuseks, et juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine vältimatult vajalik, tuleb vajadusel rakendada meetmeid, et kaevandamisega kaasnevad mõjud (kui mõjud ületavad õigusaktide kohaseid norme) oleksid leevendatud ja minimaalsed.</p>

	<p>Ptk 5.2.2. täiendatakse siiski tingimuste osas RV ja maardlate kattumisel, sh lisati tingimus vajadusel asenduskoridori leidmiseks.</p>
<p>4. ÜP ptk-s 5.2.2. on öeldud, et Rail Baltic raudtee rajamisel tuleb välja ehitada ulukiläbipääsud (ökoduktid ja loomade läbipääsuvõimalused raudtee ristumisel veekogudega) ning tagada roheline võrgustiku sidusus ja ulukiläbipääsude toimivus. KSH aruande ptk-s 1.2 on öeldud, et keerukaks muutis hindamise planeeringuprotsessi venimine tulenevalt tuuleenergeetika arendusalade erinevatel ajahetkedel laekunud sisendist ja ka Rail Balticu trassist (2023 augustis otsustati jätta planeeringus käsitlemata, kuna Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on veel läbi viimas Pärnumaa trasside taashindamist). Käesoleva kirja koostamise hetkel on juba teada RB trassi uus asukoht Saarde vallas (täpsem selgitus kirja punktis 15). Üldplaneeringu koostamise jaoks piisavas täpsusastmes on teada ka uuele trassialternatiivile kavandatud loomade läbipääsud koos kaitsevööndiga (Saarde valda on kavandatud vähemalt 4 ökodukti). Keskkonnaamet on seisukohal, et ökoduktide asukohas ja lähiümbruses (vähemalt 500 m raadiuses) tuleb üldplaneeringuga seada tingimused maakasutusele ökoduktide läbipääsude toimimiseks. Suurulukite läbipääsude kaitsevööndis oleksid vajalikud järgmised piirangud (tuginedes Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel koostatud memole suurulukite läbipääsude toimimise tagamise kohta):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keelatud peaks olema jahipidamine. See hirmutab loomad läbipääsust eemale. Jahikeelualad tuleb määrata kohapõhiselt ja maastikus selgelt eristuvate piiridega. - Keelatud peaks olema lageraie ja metsa raadamine. Paljud liigid vajavad liikumiseks sidusat kõrgpuistut ja väldivad lagedaid alasid. Enamus RB ökodukte on metsaelupaikades, seega rajatakse peamiselt metsaliikidele. Metsa majandamisel võib kasutada metsanduse võtteid, mis tagavad kõrgpuistu katkematu sidususe. - Keelatud peaks olema teede, hoonete, aedade, piirete jms objektide rajamine, mis võivad takistada loomade ligipääsu ökoduktile. Ökodukti ees võib olla väike ja väga hõreda liiklusega tee, kuid sellisel teel ei tohi olla kõvakatet (pinna- ja kruusateed on aktsepteeritavad). Ökodukti ees olev tee peab olema maapinnaga tasa ja võimalikult kitsas nii, et puuvõrad liituvad tee kohal. 	<p>Käesolevaga välja valitud Rail Baltic trassikoridor koos kavandatavate ökoduktide asukohtadega kantakse ÜP-sse. Samuti seatakse tingimused ökoduktide toimivuse tagamiseks.</p> <p>Piiranguvööndi ulatusega 500 m ökodukti keskpunktis, nõustume. Tingimuste määramisel on põhjendatud juhendada juba kehtestatud ÜP-ga (nt nt Kose, Saku, Kehtna valla ÜP) määratud tingimustest, mis tagavad ulukiläbipääsude toimivuse ja RV sidususe riigi põhimaanteedele ja Rail Baltic raudteele rajatavate ulukiläbipääsude korral. Nimetatud kehtivate ÜP-ga määratud tingimused on välja töötatud koostöös erinevate ametkondadega ja ametkondade poolt heaks kiidetud.</p> <p>Jääme eriarvamusele jahipidamise reguleerimise vajaduse osas, kuna jahipidamise reguleerimine ei ole ÜP ülesanne. Samuti ei saa nõustuda maavarade kaevandamise lausalise keelustamisega, kuna sellisel juhul ei kooskõlasta ÜP-d Maa-amet (kuna juurdepääs Maa-ameti hinnangul siis maavaravarule halveneb).</p>

<p>- Keelatud peaks olema maavarade kaevandamine. Kaevandustegevusega kaasneb oluline häiring ja karjäärialal toimub oluline maastiku muutus, mis võib takistada loomade liikumist. Eeltoodud tegevustele võib rakendada erandeid tingimusel, et on koostatud ulukiekspani analüüs, mis näitab veenvalt, et kavandatav tegevus ei mõjuta negatiivselt loomaläbipääsu ja kaitsevööndi toimimist ning rohevõrgustiku sidusus on jätkuvalt tagatud. Erandid tuleb kooskõlastada ulukiläbipääsu omanikuga jt asjasse puutuvate asutustega, sh RMK, Keskkonnaamet, kohalik omavalitsus.</p> <p>Ökoduksite asukohad peavad olema sidusad valla rohelise võrgustiku teiste osadega ning vältida tuleb tegevusi, mis takistavad suurulukite läbipääsute toimimist. Saarde üldplaneeringuga kavandatud roheline võrgustik ei ole piisavalt sidus kõikide RB ökoduksitega. Seoses RB uue trassikoridori valikuga tuleks varasema trassi asukoha tõttu rohevõrgustikust väljajäänud metsaalad rohelise võrgustiku koosseisu tagasi liita.</p>	
<p>5. ÜP ptk-s 5.2.4.4. tehakse ettepanek ehituskeeluvööndi (edaspidi ka EKV) vähendamiseks Metsääre külas, Tõru tee 8 kinnistul (75601:001:0009), mis on ajalooliselt hoonestamata, kaetud loodusliku kooslusega ja mis peamine, asub ÜP eelnõu kohaselt üleujutataval alal. ÜP tugineb selles osas uuringule "Alused ja meetoodika suurte üleujutustega siseveekogude nimistu muutmiseks" (2021).</p> <p>Käesoleval hetkel ei tee Keskkonnaamet lõplikku otsust ehituskeeluvööndi vähendamise kohta, kuid tuleb tõdeda, et Tõru tee 8 osas esineb argumente, mis ei toeta ehituskeeluvööndi vähendamist.</p>	<p>Võetud teadmiseks, ÜP täiendamine ei ole vajalik. ÜP-ga on põhjendatud vähendada ehituskeeluvööndit, kuna tegemist on kompaktse suvila(elamu)piirkonnaga ja kallas suhteliselt järsk (nõlvakalle üle 10%). Olukorraga kinnistul on tutvutud 20.12.2023 suurvee ajal. Jõgi oli kõll kallastest väljas, aga Tõru 8 on üks kõrgemal asuvaid kinnistuid. Vastaskallas osaliselt üle ujutatud.</p>
<p>6. ÜP ptk-s 5.2.4.4. tehakse ka ettepanek Reiu jõe ehituskeeluvööndi vähendamiseks Sepa kinnistul (75601:001:0201) endise talukoha taastamiseks (elahoone ja abihoonete püstitamise ning juurdepääsute rajamine). Maa-ameti geoportaalist kättesaadavate andmete põhjal on kinnistu olnud hoonestatud, kuid hoone paiknemine arvestas looduslikke olusid, paiknedes lammialast väljaspool. Ajalooline hoonestus on küll ehituskeeluvööndi vähendamist toetav argument, kuid vaatamata sellele tuleb arvestada ka üleujutuse ohtu. Keskkonnaameti hinnangul ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine üleujutusala piires</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata. Maa-ameti kaardirakenduse alusel ei ole piirkond üleujutusohuga riskipiirkondade hulka määratud. Üldplaneeringuga on määratud ja maakasutusplaanile kantud <u>üleujutusohuga alad</u> vastavalt uuringule "Alused ja meetoodika suurte üleujutustega siseveekogude nimistu muutmiseks". Üleujutusohuga ala ei võrdsustu</p>

<p>põhjustatud ega kalda kaitse eesmärke arvestav ja ettepaneku piiri tuleb üleujutusala piire arvestades korrigeerida.</p>	<p>korduva üleujutusega alaga ja ehituskeelualaga. ÜP on tingimused ehitustegevuseks nendel aladel määratud.</p>
<p>7. Tuuleenergiaga seotud tingimusi on käsitletud ÜP ptk-s 5.4.5.3. Peatükis on muuhulgas öeldud, et tuuleparkide rajamiseks on määratud tuuleenergeetika alad (ORME alad). ÜP-ga leitud ORME alad on määratud üldplaneeringu täpsusastmes ja seletuskirja kohaselt põhimõtteliselt sobivad tänapäevaste tööstuslike tuulikute kavandamiseks projekteerimistingimuste alusel. Reaalsed arenduse ja tuulikute paigutuse võimalused selguvad täpsema kavandamise raames ja nende raames läbiviidavate uuringute ning keskkonnamõju hindamise tulemusena.</p> <p>Keskkonnaamet on seisukohal, et ÜP KSH raames ei ole viidud läbi tuuleenergeetika alade põhishindamist ning ei ole selgitatud välja kaasnevat võimalikku mõju keskkonnale (elusloodusele), pigem on KSH aruandes (lk 44-45) teostatud riskide kaardistamine. Seda kinnitab ka KSH aruande lk 45 järeldus, et ÜP-s kavandatud tuulealade puhul on eranditult kõigi puhul vaja läbi viia vastavad linnustiku uuringud, mille alusel on võimalik välja selgitada, kas tuuleenergeetika arendamine on linnustiku kaitset arvestades konkreetsel alal võimalik ning vajadusel seada leevendavaid meetmeid. Sellest hoolimata on ÜP ptk-s 5.4.5.3. (lk 59) väljendatud seisukohta, et Saarde valla üldplaneeringuga on tuuleparkidega kaasnevad mõjud hinnatud ning on järeldatud, et seetõttu on võimalik jätkata tuuleparkide arendamist projekteerimistingimuste alusel. Kooskõlastamisele esitatud ÜP-s ei ole tuulepargialasid määratud detailplaneeringu (edaspidi DP) kohustuse aladeks, mis seni on ÜP-de puhul (sh ka Saarde valla ÜP varasemad versioonid) olnud reeglilik (kui ÜP koostamise käigus ei osutu võimalikuks viia läbi kohapõhiseid analüüse). ÜP-s puuduvad konkreetsed viited tuuleparkide täpsema KMH protsessi vajaduse kohta, märgitud on küll erinevate uuringute läbiviimise kohustust.</p> <p>Keskkonnaamet on looduskaitseaduse (edaspidi LKS) § 21 lg 1 alusel kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja ning LKS § 22 lg 2 alusel on kaitstava loodusobjekti valitsemine seda mõjutava planeeringu KSH ja kavandatava tegevuse KMH menetluses osalemine ja kaitstavat loodusobjekti mõjutavale kavandatavale tegevusele või planeeringule tingimuste seadmine. Keskkonnaameti</p>	<p>KSHs on hinnangut täiendatud alapõhiste hindamistega ning ÜP määratud tuuleenergeetika alad KSH hinnangutest (mh toetudes olemasolevate tuuleparkide seireandmete aruannetele). Vastavad täpsustused on kantud SK.</p>

<p>hinnangul ei ole Saarde valla ÜP-s tuuleenergeetika alade mõjude hindamine viidud läbi täpsusastmes, mis võimaldaks väita negatiivse mõju puudumist ning liikuda tuulepargi arendamisel tuuleparkide asukohavalikust projekteerimistingimuste väljastamisse. Nii EL-is kui sellest tulenevalt ka Eestis on käimas arengud, millega soovitakse kiirendada taastuvenergeetika arendamist. Keskkonnaamet ei soovi seada üleliigseid kitsendusi taastuvenergeetika arendustele kui ülekaaluka avaliku huviga objektide. Kuid leiame, et taastuvenergeetika arendamine ei saa toimuda looduskeskkonda ohustades ning looduskeskkonnaga seotud mõjusid piisava põhjalikkusega hindamata jättes. Arvestades käimasolevaid taastuvenergeetika rajatistega seonduvate keskkonnamõju hindamise ja loamenetluse reeglistiku muutuseid, millised võivad viia tuuleparkide keskkonnamõjude hindamise kohustuste olulisele leevendumisele ning loamenetluste olulisele lühenemisele kehtestatud planeeringute alusel valitud eelisarendusaladel, ei saa Keskkonnaamet nõustuda kooskõlastamiseks esitatud Saarde valla ÜP-s seatud põhimõttega, mille kohaselt ei ole tuuleenergeetika arenduste puhul vajalik detailplaneeringu ning viimase KSH koostamine.</p>	
<p>8. ÜP ptk-s 5.5.3. (lk 59) on märgitud: „Võttes aluseks aja- ja asjakohast teavet ning uuringute tulemusi võib ORME ala piiri täpsema kavandamise käigus täpsustada.“ Palume täpsemalt selgitada, milliste olemasolevate õigusaktide alusel on võimalik projekteerimistingimuse või ehitusloa menetluses üldplaneeringus määratud olulise ruumilise mõjuga ala piiri korrigeerida.</p>	<p>PT-ga ei ole ORME ala piiri võimalik täpsustada. SK ptk 5.4.5.3 on vastavalt täpsustatud.</p>
<p>9. ÜP ptk-s 5.5.2. ja KSH aruande ptk-s 4.5.1.3 on öeldud: „Maaomanikuga kokkuleppel võib tuulikuid rajada ka eluhoonetele lähemale kui 1 km, kuid ka sel juhul on soovitatav lähtuda asjakohaste müra normväärtuste tagamisest (samal võib esineda ka situatsioone, kus maaomanik on huvitatud enda maale tuulikute paigutamisest ja aktsepteerib kaasnedes võivaid mõjusid).“ Juhime tähelepanu, et Keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kehtestatud müra normväärtuste tagamine ei ole vabatahtlik, vaid seadusandusest tulenev nõue. Müra normväärtuste puhul on tegu keskkonnakvaliteedi piirväärtustega, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut (AÕKS § 56 lg 2).</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. SK ptk 5.4.5.3 ja ptk 5.5.2 täpsustatakse järgmises sõnastuses: <i>tuulikuid ei paigutata üldjuhul elamule lähemale kui 1 km. Kokkuleppel maaomanikuga võib tuulikute paigutamist elamutele lähemale, kuni 750 m^{lül} kaugusele eluhoonest arvestades tuuliku keskpunkti, kui eluhoone aluse maaomanikuga on saavutatud kokkulepe ning kõik</i></p>

<p>Keskkonnakvaliteedi piirväärtust ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada (KeÜS § 7 lg 3). Ükski omavaheline kokkulepe ei saa olla seadusest ülem juhul, kui seadus ise seda võimalust ei anna. Seega tuleks eelmainitud lõigust välja võtta sõna „soovitav“ ning eemaldada viide vastastikusel kokkuleppel müra normväärtuste ületamise võimalikkuse kohta. Kui tuulikute rajamisel soovitakse mõjutatavatel maa-aladel leebemaid müra piir- ja sihtväärtusi, tuleks muuta selle maa-ala maakasutuse juhtotstarvet.</p>	<p><i>keskkonnanõuded on täidetud, sh arvestades kumulatiivset mõju ja tuuleparkide rajamist välistavaid kriteeriumeid.</i></p> <p>[1] Tuuleenergeetika arendamise kiirendamise raames on kevadel 2023 ministriumid koostöös kaardistamas võimalusi tuuleenergeetika arendamiseks riigile kuuluvatel maadel. Nn eelisarendatavate alade määramisel on lähtekriteeriumiks võetud 750 m elamutest ja ühiskondlikest hoonetest. Vt ka https://keskkonnaportaal.ee/et/tuuleenergeetika-arendamist-piiravate-kitsenduste-kaardistamine-ning-vabade-alade-tuvastamine</p>
<p>10. KSH aruande ptk 4.1.2 - Natura hindamine on läbi viidud ka Reiu jõe loodusala kohta seonduvalt ÜP-ga tehtud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekutega. Jõutud on järeldusele, et puudub mõju Reiu jõe loodusala kaitse-eesmärkidele, s.o jõed ja ojad elupaigatüübile ning elupaigaga seotud liikidele. Järeldus tugineb omakorda KSH aruande ptk-le 4.1.4.4., kus jõutakse mõlema EKV vähendamise ettepaneku osas järeldusele, et EKV vähendamisega ÜP-s kavandatud viisil ei kaasne ebasoodsat mõju veekogu kalda kaitse-eesmärkide saavutamisele ega veekogu seisundile. Keskkonnaameti hinnangul tuleb arvestada, et planeeringu koostamisel hinnatav keskkonnamõju ei samastu mõju hindamisega ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. KeHJS § 21 mõistes hinnatakse keskkonnamõjuna kaasnevat vahetut või kaudset keskkonnamõju keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale, kuid ehituskeeluvööndi vähendamise otsustamisel kaalutakse ehitamise mõju rannale ja kaldale - vastavalt LKS § 34 on ranna ja kalda kaitse-eesmärkideks seal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba</p>	<p>Nõustume, et EKV vähendamine on Keskkonnameti poolt tehtav eraldiseisev kaalutusotsus ja erandi tegemine üldkehtivale normile. Meie hinnangul on mõju hinnatud ja ebasoodne mõju veekogu seisundile puudub. Täpsemalt, kui EKV vähendamine ei mõjuta veekogu kaldakaitse eesmarke ega ka veekogu seisundit (nagu on leitud KSH ptk 4.1.4.4), siis ei saa eeldada mõju ka Natura alale, mille kaitse-eesmärgid on konkreetsel juhul seotud Reiu jõega ja täpsemalt selle veekeskonnaga (mitte kallastega ega maismaaga). Sarnast lähenemist, kus EKV vähendamise mõju</p>

<p>liikumise ja juurdepääsu tagamine. Ehituskeeluvööndi vähendamisel lähtub Keskkonnaamet LKS § 40 lg 1 sätestatud tingimustest: arvestatakse LKS §-s 34 nimetatud ranna ja kalda kaitse-eesmärke ning lähtutakse taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrkudest ning väljakujunenud asustusest. LKS §-s 34 nimetatud ranna või kalda kaitse eesmärgid kannavad eesmärki kaitsta veekogusid inimtegevusest tuleneva reostuse vältimiseks EKV ulatuses vajaliku taimkatte puhvri abil, säilitada ranna ja kalda äärne liigirikkus ning säilitada ranna ja kalda stabiilsus, samuti tagada kõigile avalikuks kasutamiseks määratud veekogude ääres viibimise ja veekogude kasutamise võimalus. Ehituskeeluvööndi vähendamist võib lubada vaid siis, kui ehituskeeluvööndis on võimalik ehitada ranna ja kalda kaitse-eesmärke kahjustamata – ehitamist ei kavandata taimekooslustel, alal on juba seaduslikul alusel ehitatud ehitised, puudub vajadus reljeefi ja kõlvikute muutmiseks, puudub vajadus täiendavate juurdepääsuteede, parklate ja tehnovõrkude ehitamiseks, välistatud on inimtegevusest põhjustatud reostuse kandumine pinna- ja põhjavette, tagatud on avalikkuse juurdepääs veekogule ja vaba liikumine kallasrajal jm. Kokkuvõtvalt, EKV vähendamine on Keskkonnaameti poolt tehtav eraldiseisev kaalutusotsus ja erandi tegemine üldkehtivale normile.</p>	<p>hinnanguid ja järeldusi kasutatakse ka Natura hindamise tarbeks, on rakendatud ka teiste ÜP KSH aruannete koostamisel ning taoline lähenemine on olnud varasemalt aktsepteeritud.</p>
<p>11. KSH aruande ptk-s 4.1.3 joonise 7 pealkirjaks on kaitstavate loodusobjektide ja vääriselupaikade paiknemine Saarde vallas. Joonisel ja ka legendis vääriselupaigad puuduvad.</p>	<p>Aitäh tähelepanu juhtimast, teksti korrigeeritakse.</p>
<p>12. KSH aruande ptk 4.1.4.1 - Keskkonnaamet on seisukohal, et KSH aruande eelnõu ei käsitle piisavalt mõju elanike joogiveevarustusele. Ptk-s 4.1.4.1 on küll räägitud perspektiivsetest ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni aladest, kuid Saarde vallas põhineb suur osa joogiveevarustusest ka eraomandis puur- ja salvkaevudel, mille mõjusid ei ole hetkel KSH-s käsitletud. Lisaks peaksid ÜP joonistele olema märgitud asula reoveepuhastid ning ühisveevärgi puurkaevud.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. Asula reoveepuhastid kantakse maakasutusplaanile. Puurkaevude kajastamine ÜP-s ei ole vajalik ja põhjendatud. Puurkaevude olemasoluga ja sanitaarkaitseala rakendamisega tuleb arvestada detailplaneerimisel ja projekteerimis-tingimuste andmisel. ÜP kui üldise tasandi planeeringu joonis ei pea kajastama</p>

	<p>olemasolevaid puurkaeve (PlanS ei sätesta, millises mahus taustainfot joonisel kajastada), sellest tulenevalt ka üldisel tasandil määratavast juhtotstarbest objekte nõ välja lõikama. Põhjaveeressursi osas täiendatakse KSH aruande ptk 4.1.4.1</p>
<p>13. Üldplaneeringus on välja toodud, et KSH hinnangul ei ole vajadust kompostimisväljakute jaoks maa-alasid reserveerida, kuna vallas paikneb üks suurem kompostimisväljak ning planeeritavad kompostrid korterelamute juurde ei vaja täiendavat maa-ala eraldamist. KSH aruandes ei ole vastav analüüs leitud. Palume üldplaneeringusse lisada konkreetseid viited KSH-le, kust punktist info pärineb. KSH aruande ptk-s 4.7 on välja toodud, et KSH-l ei ole soovitusi ega näe vajadust leevendavate tingimuste seadmiseks jäätmetekke ja hoolduse parendamiseks üldplaneeringu täpsusastmes. Sealjuures ei ole KSH-s toodud vastavat analüüsi, mille põhjal seda üldplaneeringus järeldatakse.</p>	<p>Märkus jääb ebaselgeks, kuna SK-s vastav viide KSH hinnangule puudub.</p>
<p>14. ÜP lisas 1 on antud selgitus Rail Baltic raudtee kavandamisest. Riigikohtu 19.05.2020 otsusega kohtuasjas nr 3-18-529 tühistas kohus riigihalduse ministri 13.02.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/40 „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ kehtestamine“ kehtestatud maakonnaplaneeringu Rail Baltic raudtee trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas ehk planeeringualal, mis paikneb Pärnu maakonnas Pärnu linna ning Saarde ja Häädemeeste valdade territooriumidel. Pärast Riigikohtu otsust uuendati tühistatud trassilõikude piirkonnas planeerimismenetlus, sh KSH koostamine, et leida raudtee trassile asukoht. 24.10.2023 teavitas Regionaal- ja Põllumajandusministeerium koostööpartnereid, et planeeringumenetluse sh KSH tulemusena on leitud raudteele parim uus asukoht (nn sinine-kollane-roosa) alternatiiv. Siiski tekitab ka kõnealune trassialternatiiv Natura Luitemaa linnuala piirkonnas barjääri metsise erinevate asurkondade vahel, mõjutab metsise elupaikade sidusust ja populatsioonide elujõulisust, mistõttu liigi asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb rakendada Natura hüvitusmeetmeid. Seetõttu on</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. RB raudtee asukoht koos ökoduktide jt toimimist tagavate rajatistega on kantud planeeringusse. Samas on hüvitusmeetmete kava kinnitamata, mistõttu hüvitusmeetmete ja puhverala ÜP-s kajastamine oleks ennatlik. ÜP-d on võimalik täiendada kava kinnitamise järgselt.</p>

<p>eelistatud raudtee alternatiivile valmimas hüvitusmeetmete kava. Ebasoodsa mõju hüvitamiseks moodustatakse uued metsise püsielupaigad liigi elupaikade kaitseks; muudetakse olemasolevatel metsise kaitsega seotud aladel tsoneeringut ja taastatakse metsise elupaikasid (kraavide sulgemine, teede likvideerimine jm). Lisaks on peetud vajalikuks RB hüvitusmeetmete toimivuse tagamiseks, Luitemaa ning laiemalt piirkonna metsiseasurkonna soodsa seisundi ja sidususe tagamiseks ja oluliste kumulatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks täiendavate kitsendavate tingimuste seadmine majandustegevusele hüvitusmeetmete paketti kuuluvad alade piirkonnas (nn puhveraladel). Arvestades RB Pärnu maakonnaplaneeringu uuendamise protsessi hetkeseisu, on Keskkonnaameti hinnangul otstarbekas kanda üldplaneeringu kaardile Rail Baltica eelistatud trassikoridor ja uued metsise püsielupaigad. Üldplaneeringu tarbeks piisavas täpsusastmes on teada ka uuele trassialternatiivile kavandatud loomade läbipääsude (sh ökoduktid) asukohad koos kaitsevööndi ulatusega. Lisaks tuleks üldplaneeringu kaardile märkida alad, kus kehtivad teatud tingimused majandustegevusele RB hüvitusmeetmete toimivuse tagamiseks.</p>	
<p>15. Üldplaneeringu kaartidelt ja KSH aruande ptk-st 4.1.3 on puudu Laiksaare laialehise nestiku ja kahara partheina püsielupaik.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>

16. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (01.12.2023 kiri nr 4-4/23/5491-2, registreeritud 01.12.2023 nr 7-7/1665-11)

Kooskõlastaja

Sisu:	Seisukohad:
<p>Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu märkusteta.</p>	<p>-</p>

17. Väino Lill (kiri 01.12.2023, registreeritud 04.12.2023 nr 7-1/1-89)

Arvamuse andja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
<p>Tuuleenergeetika arendamine on tänases situatsioonis väga olulise tähtsusega Eesti riigi julgeolekule. Saarde valla üldplaneeringu punktis 5.4.5.3 käsitletakse tuuleenergeetikat ja on välja toodud tuulealad Saarde vallas. Erinevatel kitsendavatel põhjustel on üldplaneeringus tuulealade osatähtsus Saarde valla territooriumil väga väikene. Tuuleparkide rajamiseks vajalikes tingimustes punktis 7 ei ole mõistlik see osa, mis ütleb, et avalikult kasutatavale teele ei paigaldata tuulikut lähemale, kui tuuliku kogukõrgus. Saarde vallas on olemas avalikult kasutatavaid kohalikke ja erateid, mille kasutamise intensiivsus on praktiliselt olematu ja mis ei teeninda ühtegi majapidamist. Eelnimetatud kitsendus on ebaproportsionaalne ja mittevajalik ning vähendab planeeritavaid tuulealasi veelgi olulisel määral.</p> <p>Teen ettepaneku Saarde valla üldplaneeringu eelnõu punktist 5.4.5.3 välja jätta alljärgnev lause: " Teistele avalikult kasutatavatele teedele ei paigutata tuulikut lähemale, kui tuuliku kogukõrgus."</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata. Turvalisuse seisukohalt lähtuvalt ja arvestades kliimaministri määruse (Tee projekteerimise normid) redaktsiooni jõustumist, SK tingimust täpsustatakse järgneva: tuuliku paigutamisel arvestada, et see ei asuks avalikult kasutatavate teede teekatte servale lähemal kui tuuliku kogukõrgus.</p>

18. Muinsuskaitseamet (kiri 30.11.2023, registreeritud....)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukohad:</u>
<p>Muinsuskaitseamet kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu märkusteta. Täiendavaid ettepanekuid ja arvamusi ei ole.</p>	<p>-</p>

19. Kaitseministeerium (kiri 5.02.2024)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukohad:</u>

Kaitseministeerium kooskõlastab Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu märkusteta.	-
--	---

20. Kliimaministeerium (vastamise tähtaega pikendav kiri 01.12.2023 ja 5.01.1014, kooskõlastav kiri 22.02.2024)

Kooskõlastaja

<u>Sisu:</u>	<u>Seisukoht:</u>
Saarde Vallavalitsus esitas 01.11.2023 Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Kliimaministeerium vajab täiendavat aega materjali läbitöötamiseks ja arvamuse kujundamiseks. Lähtudes haldusmenetluse seaduse §-le 41, pikendab Kliimaministeerium vastamise tähtaega 15. detsembrini 2023.	Arvestame taotlusega.
Saarde Vallavalitsus esitas 01.11.2023 Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks Saarde valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Kliimaministeerium vajab siiski veel täiendavat aega materjali kohta ministeeriumi arvamuse kujundamiseks. Lähtudes haldusmenetluse seaduse §-le 41, palume pikendada Kliimaministeerium vastamise tähtaega 18. jaanurini 2024.	Arvestame taotlusega.
22.02.2024 Kooskõlastab üldplaneeringu ja KSH aruande tingimustel, et ülaltoodud märkuste ja ettepanekutega arvestatakse	
1. Keskkonnaagentuur on analüüsis „Tuuleenergeetika arendamist piiravate kitsenduste kaardistamine ning vabade alade tuvastamine“ (2022), välja toonud (lk 23), et Eesti elektrituulikute rajamise viimase aja praktikas on viidatud, et isegi kõige konservatiivsemate eelduste järgi ei ületata müranorme tuulikust 500–700 meetri kaugusel. Keskkonnaagentuur analüüsis alternatiivseid stsenaariume, kasutades erinevaid puhvreid (500, 750, 1000 m) hoonetest. Üldplaneeringu eelnõus on arvestatud üksnes 1000 m stsenaariumit. Palume valitud lähenemist põhjendada ja täpsustada, mil määral lisanduks Saarde vallas sellest erinevate puhvrite kasutamisel võimalikke tuuleenergiaalasid väljaspool rohevõrgustikku ja muid puhvrit vajavaid alasid.	Puhvrite olemust on täiendavalt kaalutud, lisatud on võimalus maaomanikuga kokkuleppel rajada tuulikuid kuni 750 m kaugusele elamust. Vastav täiendus on lisatud ka planeeringusse. Tuulikute paigutamist lähemale kui 750 m elamutest ei pea Vallavalitsus otstarbekaks, kuna tegemist on olulist ruumilist mõju omavate ehitistega, kusjuures mõju ei väljendu vaid müras. Juhime tähelepanu, et tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade leidmisega tegeleti üldplaneeringus juba aastal 2021. Üldplaneeringu protsessi efektiivsust ja eesmärgipärasust silmas pidades ei pea me

	võimalikuks 2022 a valminud analüüsiga (mis ei saa olla iseloomult õigusakti jõuga) arvestamist ja ulatuslike muudatuste tegemist planeeringu lahendusse.
2. Kuivõrd maakonnaplaneeringus on rohevõrgustik planeeritud koridoride ja tugialade ülekatedega, siis palume jälgida, et üldplaneeringu GISis oleks nimetatud elemendid eristatud ja ülekatted välistatud.	Ettepanekuga arvestatakse.
3. KSH aruande peatükis 4.1.1 „Roheline võrgustik“ tehakse ettepanek rohevõrgustiku vähendamiseks ja intensiivse maakasutusega alade välja arvamiseks rohevõrgustikust. KSH aruande eelnõu teksti alusel ega jooniselt 1 ei ole need alad tuvastatavad.	Intensiivse maakasutusega alad on välja arvatud ja muutused kajastuvad KSH aruande ptk 4.1.1 joonisel 1. Kuna tegemist on maapiirkonnaga, oli selliseid alasid vähe, kogupindala maha-arvamistel oli 3 km ² .
4. Saarde vallas paikneb Reiu jõe hoiuala. Palume hõlmata Reiu jõgi ja selle kaldaala rohevõrgustikku.	Ettepanekuga arvestatakse.
5. Seoses üldplaneeringus rohevõrgustiku kasutustingimusega nr 2, mille kohaselt nähakse ette tingimus, et roheline võrgustiku toimimise tagamiseks säilitada roheline võrgustiku terviklikkus, sidusus ja vältida loodusalade killustamist, märgime, et PlanS kohaselt on rohevõrgustiku ülesanne säilitada looduslikke ja poollooduslikke kooslusi. Loodusala mõiste on Saarde valla üldplaneeringus sisustatud kui tehispindadega hõlmamata ala. Seega tagab tingimus loodusalade sidusust, mitte aga tingimata looduslike koosluste, näiteks metsade sidusust, mis võib rohevõrgustiku funktsioneerimist oluliselt mõjutada. Palume üldplaneeringu tingimustes ning KSHs vastav teema üle vaadata, hinnata ja arvestada looduslike koosluste killustamise riski, hinnata vajadust seada seda riski välistavad tingimused.	Täiendame planeeringut ning kasutame planeeringus olulise inimõjuta alade puhul mõistet “looduslikud alad”, et vältida termini vääriti mõistmist seoses Natura 2000 võrgustiku loodusaladega. Muus osas leiame, et planeeringus läbi tehispindade puudumise sisustatud looduslike alade mõiste on piisavalt lai, et hõlmata sinna nii looduslikud kui ka poollooduslikud kooslused. Seetõttu ei ole täiendamine vajalik.
6. Enamus tuuleenergiaalad on kavandatud kas kogupinnaliselt või suurepinnaliselt rohevõrgustikku ja selle tugialadele. Need puudutavad ulatuslikumalt viit tugiala. Üldplaneeringus peame vajalikuks eraldi välja tuua nende tugialade funktsioonid. Olukorras, kus on välja toomata tugialade funktsioonid, ei ole võimalik lõplikult teha järeldusi tuulepargi raadamise ja ehituse mõjust rohevõrgustiku erinevatele elementidele. Palume KSH aruande eelnõu leheküljel 16 esitatud eeldust, et tuuleenergiaaladel on rohevõrgustikule väike mõju, säilivad suures osas elupaigad ja ka metsa-alad, täiendavalt põhjendada ja teksti täiendada.	Mis puudutab tugialade funktsioonide eristamist, siis toome välja, et Saarde valla rohevõrgustik on kujundatud lähtuvalt Pärnu MPL-ist, milles ei ole rohevõrgustiku eri üksustele eraldi funktsioone määratud. Sarnaselt rohevõrgu elementide hierarhia määramisele (vt ka seisukoht Keskkonnaameti ettepanekule nr 2) eeldab ka rohevõrgu erinevate struktuuriüksuste detailne eesmärgistamine

	<p>laiapõhjaliselt läbiarutatud tänapäevastele arusaamadele vastavat rohevõrgustiku käsitlust. See on kavas luua üleriigilise planeeringu raames, mille käigus viiakse 2024. aastal läbi rohevõrgustiku alusuuring. Enne seda pole otstarbekas rohevõrgu lahenduse täpsusastet suurendada.</p> <p>KSH-s on põhjalikumalt selgitatud rohevõrgustiku ja tuulealadel vahelisi seoseid ning selle põhjal täpsustatud ka mõjuhinnangut.</p>
<p>7. Palume anda rohevõrgustiku sidususe ja eesmärgi säilimise paremaks arvestamiseks suunised järgmisele tuuleenergiaalade planeerimisetapile. Näiteks, kas edasisel tuulikute asukohavalikul eelistada raadamisele juba toimunud raiete alasid, inimõjudest rikutud või inimtekkelisi kooslusi (näiteks kuivenduskraavidega metsad, istutatud ja väiksema loodusväärtusega metsad) jmt.</p>	<p>Täiendasime KSH-d ja planeeringut ning lisasime soovitusi eelistada tuulikute rajamisel olemasolevate häiringutega alasid. Täpsemad asukohasoovitused on viidatud dokumentides.</p>
<p>8. Palume täpsustada KSH aruande eelnõu lisas 2 leheküljel 78, millises dokumendis olevale joonis 9-le viidatakse. Sama küsimus leheküljel 79 viide joonisele 10.</p>	<p>Viited joonistele on korrigeeritud.</p>
<p>9. Üldplaneeringu peatükk 5.2.4.4 „Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine“ esitab kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekualad, kuid juhime tähelepanu, et avalike huvide kaitsmine kaldal on ka kohaliku omavalitsuse ülesanne, seega tuleb ehituskeeluvööndi vähendamise taotluses põhjendada antud vähendamisettepanekuid ka avalikust huvist lähtuvalt. Palume täiendada.</p>	<p>Avalik huvi kasutada liikumiseks kallasrada on ehituskeeluvööndi vähendamisega jätkuvalt tagatud. KSH aruannet on täiendatud.</p>
<p>10. Üldplaneeringu peatükis 5.4.5.3 „Tuuleenergia“ tuuakse tuuleparkide osas välja, et "Kokkuleppel maaomanikuga on võimalik lubada tuulikute paigutamist elamutele lähemale, tagatud peavad olema müranormid (sihtväärtus, erandjuhul piirväärtus)". Juhime tähelepanu, et KSH peab andma veendumuse, et tuuleenergeetika aladel saab, lähtuvalt kumulatiivsetest mõjudest, planeeringut maksimaalses ulatuses ellu viia. Tuuleenergeetika alasid järgnevates etappides suurendada ei saa. Loodusväärtustega konfliktide vältimiseks soovitame tuuleenergeetika alasid juba üldplaneeringu menetluses elamu puhvrite vähendamise teel suurendada, et oleks võimalus teha hiljem maaomanikega kokkuleppeid.</p>	<p>Planeeringut täiendatakse.</p>
<p>11. KSH aruandes viidatakse, et linnustiku ja nahkhiirte uuringud viiakse tuuleenergeetika-aladel läbi järgmises etapis. KSH aruande punkti 4.1.3 „Kaitstavad</p>	<p>Põhjendused alapõhiselt on lisatud KSH aruande ptk 4.1.3</p>

<p>loodusobjektid“ kohaselt: „ÜP-s kavandatud tuulealade puhul on eranditult kõigi puhul vaja läbi viia vastavad linnustiku uuringud, mille alusel on võimalik välja selgitada, kas tuuleenergeetika arendamine on linnustiku kaitset arvestades konkreetsel alal võimalik ning vajadusel seada leevendavaid meetmeid.“ Lähtuvalt Riigikohtu otsuse nr 3-16-1472 punktidest 29 ja 31 saab KSH aruande nõuetele vastavaks tunnistada juhul, kui planeeringualal on olemasolev keskkonnaseisund uuritud (näiteks linnustik) ning on võimalik hinnata kavandatava tegevuse mõju maksimumstsenariumi elluviimise korral. Geograafiliselt ja mõjult laiaulatuslike kumulatiivsete mõjude hindamine on KSH ülesanne. Riigikohus selgitab, et planeering peab olema koostatud veendumusega, et tegevuste elluviimine ettenähtud asukohas on võimalik, selle veendumuse kujundamist ei saa jätta sõltuma hilisemate uuringute tulemustest. Palume üldplaneeringus ja KSH aruandes antud asjaoluga arvestada ning vajadusel viia läbi täiendavad uuringud. Kui alapõhiselt otsustatakse mõndadel juhtudel uuringuid mitte läbi viia, palume otsust alapõhiselt põhjendada.</p>	
<p>12. Palume täiendada KSH aruannet rohevõrgustikku ehitamise tingimustega ja leevendusmeetmetega.</p>	<p>Seletuskirja täiendatakse selgema viitega ehitamise võimaluste kohta hajaasustuse tingimuste alusel. Uute kompaktse iseloomuga elamualade rajamist rohevõrgustikku ei ole lubatud.</p>
<p>13. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu peatüki 5.4.6 „Elektrivõrk“ esimene lõik ei ole enam aktuaalne. Rail Baltica veolajaamad on kavandatud Lätti ja Pärnust põhjapoole. Rail Baltica raames Saarde vallas kesk- või kõrgepinge liine ei planeerita. Palume teksti uuendada.</p>	<p>Seletuskiri on korrigeeritud.</p>
<p>14. Pärast Riigikohtu otsust nr 3-18-529 uuendati tühistatud Rail Balticu trassilõikude piirkonnas planeerimismenetlus, sh KSH koostamine, et leida rahvusvahelisele raudtee trassile asukoht. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium edastas Saarde Vallavalitsusele 18.12.2023 kirjaga nr 14-8/1352 ja kirjaga nr 14-8/1354 kooskõlastamiseks Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava“ materjalid. Saarde Vallavolikogu on 18.01.2024 otsusega nr 1-3/122 Rail Baltic planeeringulahenduse kooskõlastanud. Palume üldplaneeringu koostamisel lähtuda kooskõlastatud rahvusvahelise raudtee planeeringulahendusest.</p>	<p>Lahendusega on arvestatud.</p>

